EPITHALAMION
EPISCOPI, CVM SVA SPONSA ECCLESIA.

SIVE,

De Consecratione Episcopi Sermo:

Apud Serenissimum STEPHANVM POLONORVM Regem, In Consecratione Reuerendiss. Domini JOANNIS ANDREAE Caligarij, Brittonoriensis Episcopi, Sanctae Sedis Apostolicae Nuncij:

PER STANISLAVM SOCOLOVIVM, Sacrę Theologię Doctorem, in Comitijs Warsouiensibus habitus.

In quo ritus, uetustas, mysteria, & usus consecrationis Episcopi, ex sententijs & auctoritate Sanctorum Patrum explicantur: functio item & dignitas Episcopalis tota.

CRACOVIAE
In Officina Lazari, Anno Domini
M. D. LXXX.

2

HOSEE II.

SPonſabo te mihi in ſempiternum: & ſponſabo te mihi in iuſticia, & iudicio, & in miſericordia, & in miſerationibus: & ſponſabo te mihi in fide, & ſcies quia ego Dominus.

REVERENDISSIMO DOMINO, D. JOANNI ANDREÆ CALIGARIO, Episcopo BRIttonoriensi, ad Serenissimum STEphanum POlonorum Regem, &c. Nuncio Apostolico,

STANISLAVS SOCOLOVIVS
Pacem & Gaudium.

PROficiscenti mihi Warsouia, ac in hoc ocium, quod mihi benignissimus Deus per munificum Regem, benignè ac liberaliter comparauit, post tot belli, Aulæ, lõgissimarum peregrinationum iactationes, me referenti, tuamq́ dexteram exosculari volenti; multa tu mecum de multis, ut soles, humanissimè locutus es.: vltimum illud, quæ tua est summa pietas, ac decoris domus domini incredibilis ze-

lus, me monuisti, ne hoc meum qualecunque talẽtum, more serui nequam, sub terra absconderem, sed potiùs illo, qualecunque esset, rem domino, ac patrifamilias meo quærerẽ. Recepi me omnia, quantum possem, facturum, quæ tum sanctißimè monebas: ac dum alij aurum, argentum, pretiosum lapidem, æs, hyacinthum, purpuram, coccumq; bis tinctum, & bissum, cedros item, & id genus aliud preciosæ materię, ad decus et ornamentum tabernaculi Domini, vestimentiq; Sacerdotalis, promptè & munificè conferunt; dixi me quoque, vel pilos caprarum, atque pelles apportaturum. Cuius meę obedientię, ac datę fidei principiũ dare volui ab illo ipso sermone, quem in augustißima illa primæ inaugurationis tuæ Panegyri, præsente Rege, Senatu, ac vniuersis Comitijs, de ritu, mysterijs, vetustate, vsu Consecrationis Episcopi, tota denique dignitate, auctoritate, ac functione Pontificali habui.

bui. quem tum quidem, pro ratione temporis, breuiter & quasi in compendio explicaui: nunc autẽ multis sententijs quasi floribus quibusdam, antiquissimorum et Sanctissimorum Patrum aspersum, ac veluti conditum, ad eius primum parentem et auctorem (nam ego nutricis tantùm et alumni partes sustineo) signum & testimonium cùm meæ incredibilis erga te obseruantiæ, tùm rectè & honestè dispensati ocij mitto. Tu si dignũ iudicabis, alijs legendum trades: qui si non re & maturitate, nouitate certè argumenti se commendare poterit. Et contulerunt quidem alij ad hoc opusculum exornandum verba, alij sententias, alij argumenta: tu vita illa tua præstanti ac verè Pontificia, exemplum et formam eius ipsius Pontificis, quẽ Sancti Patres suis pulcherrimis depingunt coloribus, nobis repræsenta. Cuius quidẽ rei non initia et inchoationes quasdam obscuras, sed perfecta, & consum-

mata quædam ſpecimina nobis edidiſti. Quis enim te, aut vitæ honeſtate & ſanctitate innocentior; aut deuotione, ac cultu diuino ardentior? quis in omnibus periculis ac diſcriminibus, pro Religione Christiana ſubeundis audētior? quis in laboribus ſuſtinendis, in iſta tua affecta valetudine firmior? quis in deprehendendis technis, & inſidijs inimicorum Dei ſagacior ac circumſpectior? quis in omni retinenda veteri diſciplina vigilantior? quis in commonendis Principibus prudētior, ſimul ac liberior? quis in exornandis, ac commendandis bonis, & Eccleſia Dei dignis viris, magis prolixus, magis munificus? quis in admittendis & audiendis omnibus magis humanus & affabilis? at qui hoc eſt noſtrarum, vel tuarū potiùs Nuptiarum argumentum, hæc ſententia: quo quidem nomine te omnes amamus, omnes ſuſpicimus, omnes tanquam hominem quendam diuinum cœlitùs, in

hanc Prouinciam demissum admiramur. Certet igitur exemplum cum regula, facta cum dictis, Episcopus cum forma & specie Episcopi. quod cùm abundè sine omni monitore tua sponte facias, quid aliud restat; nisi vt quàm diutissimè felix et incolumis, honori diuino, Ecclesiæ vtilitati, nostrûm omnium instructioni viuas? SOCOLOVII autem tui, cùm apud te ipsum, tùm apud vtrunque, Regem cœlestem inquam, & hunc nostrum in terra sanctè et piè versantem STEPHANVM, aliosq́ viros bonos, nunquam obliuiscaris. Vtinam nobis diutiùs nostro ocio perfrui liceat. Vale Antistes optime & vigilantissime. Cracouiæ decimasexta Aprilis, Anno Domini 1580.

STANISLAI SOCOLOVII DE CONSECRATIONE EPISCOPI

Sermo.

INAVGVRATIONI atque consecrationi Diuini Hierarchæ intersumus, magniq́; arcani Sacramenta oculis nostris subijci cernimus. Video autem vos loqui, quamuis taceatis, illudq́; à me expectare, dum, quid tandem sibi velint hæc mysteria, quid hæ ipsæ tam prolixæ & multiplices Ceremoniæ, vobis explico. qua in re non ita quidem libenter & cupidè, quàm necessariò vobis morem gerendum esse duxi. Non libenter quidem: quod id à maioribus nostris Sanctissimis viris in eo mysteriorum genere palam & publicè factitatum non sit. Quod prohibitũ etiam à multis, ne fiat: quòd hæc diuina Sacramenta arca-

no silentio sanctiùs & augustiùs coluntur; quòd denique res tanti momenti breuiter explicari non possit, voluminéq; potiùs integro, quàm vno breui Sermone, opus habeat. Necessariò tamen, ne silentium locum calumniæ det; ne quod lucē fugit, tenebræ esse existimetur; ne ea quæ sacra sunt, dum non intelliguntur, prophana esse putentur: præsertim in ea eorum hominum multitudine; qui ea omnia, quæ ignorant, blasphemant; quæ autem naturaliter, vt bruta animalia, norunt, in his corrumpuntur. Nuptiæ igitur istæ sunt Sponsi & Sponsæ, Episcopi & Ecclesiæ, humanisq; diuina sanctè & piè à sacris Antistitibus demonstrantur; his quæ sub sensum cadunt, illa quæ ab omni sensu, & oculorum intuitu sunt remota, materialibus ea quæ materia carent; externis illa quæ intus geruntur. Corporeis enim imaginibus, *ait sacer Dionysius,* quàm diu corporeis compagibus inclusi sumus, nec omnino possumus mentem à consuetudine corporis auocare, sumus identidem ad memoriam cœlestium rerum reuocandi. *Neq; verò vulgares quædam aut prophanæ hæ sunt nuptiæ, sed illæ, ex quibus omnis Hierarchici ordinis ratio,*

Dionys. Areopag: de Ecclesi: Hierar. Cap: 1.

per

per quam vera Iesu Christi singulari ac suo quodam modo dignoscitur Sponsa, pendet: vnde omnis regiminis & gubernationis Ecclesiasticæ oritur propago, per quam illa ipsa continua et perpetua Spiritualis et Apostolicæ generationis deducitur successio, amplissimum & singulare Catholicæ veritatis argumentum, illiusq; seminis de quo Isaias dixit: Spiritus meus qui in te est, *Isaiæ 59.* & verba mea quę posui in ore tuo, non recedent de ore tuo, & de ore seminis tui, à modò vsque in sempiternum. *Ex quibus item nuptijs omnia Sacramenta vim & initia sua sumunt, & sine quibus nihil sanctum, nihil ritè Deo dicatũ esse potest. Hæc enim consecratio, omnium cõsecrationũ fons est & initium; hoc ministerium, omnium ministeriorum principium et fundamentum.* Diuinus enim Pontificum ordo, *vt ait sanctus Dionysius,* primus est eorum ordinũ, *Dionysius de Cœlesti Hierar. Cap. 5.* qui Dei participes sunt; & idem vltimus. Primus quidem, quòd ex illo promanant reliqui omnes, & sua accipiunt omnia: Vltimus autem, quòd in eo desinit & perficitur omnis Ecclesiasticę & Hierarchicę rei ornatus. Vt enim vniuersa Hierarchia in IEsum Christum

desinit, cuius ille caput est, sic vna quæque in suum Pontificem. Pontificalis enim ordinis virtus per omnes transit, ac funditur rerũ Sacrarum partes; & cum omnibus ordinibus sacris, proprię Hierarchię mysteria operatur. Nam etsi Sacerdotes & Presbyteri aliqua per se conficiunt, non tamen sine his quę Episcopi propria opera & consecratione fiunt.

Quarum nuptiarum, quæ vis, quæ natura sit, quò meliùs explicari possit, singulas earum partes eo ordine, & modo, explicandas duxi. Inter quos scilicet contrahantur: quem Sponsorem habeant: quos auspices & exoratores: quæ earum circumstantiæ: quis modus, & ratio. Magnum & sublime, ut videtis, argumentum, sed & iucundum ac pernecessarium simul; magno igitur studio vestro, magna deuotione, opus habet: sed & ardentibus precibus, vt hic Spiritus Dei, qui eorum arcanorum inuentor & perfector fuit, idemipse interpres & enarrator esse velit.

Qui igitur sunt illi, inter quos hæ tantæ cõtrahuntur nuptiæ? quod tam præclarum et magnificum sibi mutuo spondentium par? Sponsus

est Episcopus, Sponsa Ecclesia. Et quidem de Ecclesia plurima alio loco, & tempore dicta sunt. De Episcopo, eiusq; munere, cuius est summa et prima in Ecclesia Dei dignitas et auctoritas, non committam vt ipse aliquid ex meo sensu apud vos proferam, sed quid ipse CHristus Dominus, quid Paulus, quid vetustissimi et Apostolici viri sentiant; quem virum, cuiusq; honoris & dignitatis eum esse putent, paucis perstringam. Episcopum igitur, summus ipse Pontifex CHristus Dominus, eum esse dicit; qui sit ille bonus pastor ouium; qui intret per ostiū, quod ostium Christus est, & non aliunde. Cui ostiarius Spiritus sanctus aperiat: qui cognoscat oues suas, & cognoscant eum oues eius: nominatim vocet eas, & vocem eius audiant: dux earum sit, vadat ante eas, & oues eum sequantur, quia vocem eius ex frequenti doctrina, et verbi praedicatione cognoscunt: qui non modò mercedem fluxam & caducam non respiciat, non modò laboribus non defatigetur, non modò opibus & facultatibus suis non parcat, honoremq; suum non quærat, lupis non cedat, aut oues non deserat; nō modò infamiam, paupertatem, exilium, carcerē Ioan: 10.

non metuat; sed vitam etiam ipsam, atq; animã (si ita opus sit) libenter & promptè pro ouibus su-
Math: 5. *is ponat atque profundat: qui sit sal illud terræ, condiendo, & ab omni labe conseruando, omni*
Ioan: 8. *Christiano populo comparatum: qui sit lux mun-*
Matth: 5. *di: lucerna super candelabrum posita, quæ omnia immunda purget, sterilia fœcundet, errantia illustret, mœsta exhilaret, latentia prodat, ac in lucem proferat: qui sit illa ciuitas inexpugnabilis in monte posita, vndequaq; illustris, & quæ*
Matth: 6. *obscurari nullo modo possit: oculus vniuersi; quo sano & simplici, totum corpus sit lucidum; quo deprauato & lippiente, totum futurum sit tene-*
Matth: 16. *brosum: qui claues regni cœlestis habeat; vt cui aperiat, apertum sit; cui claudat, perpetuò sit obseratum: qui potestate ligandi et soluendi sit præditus; vt quodcunq; ligauerit super terram, sit ligatum in cœlis; & quodcunq; soluerit in terris,*
Ioan: 20. *sit solutum & in cœlis: quorum detinuerit peccata, detenta sint; quorum dimiserit, dimissa sint:*
Lucæ 10. *quem qui audit, Christum audit; quem qui spernit, Christum, &, qui misit eum, Deum patrem*
Matth: 24. *spernit, & conculcat: quem qui accipit, Christũ accipit, & cum eo patrem eius: Qui fidelis sit ser-*

uus & prudens, quem constituit Dominus super familiam suam, vt det illi cibum tempore opportuno: qui sit operarius messis eius, vt fructũ adferat, & fructus eius maneat: qui de mundo non sit, sicut & Christus de mundo non est: & claritatem habeat, quam dedit ei princeps Pontificum Christus IEsus: quem eundem testem, Et eritis mihi testes, in Hierusalem, & in omni Iudæa, & Samaria, vsque ad vltimum terræ. *amicum,* Iam non dicam vos seruos, quia seruus nescit quid faciat dominus eius, sed amicos. *fratrem denique suum,* Nunciate fratribus meis, vt eant in Galilæam. *appellare solet.*

Lucæ 10.
Ioan: 15.
Ioan: 17.
Actuum 1.
Ioan: 15.
Matth: 28.

Hunc eundem Paulus hominem dicit esse, ex hominibus assumptum, pro hominibus constitutum in his quæ sunt ad Deum, vt offerat dona & sacrificia pro peccatis: qui condolere possit his, qui ignorant & errant; vt qui & ipse circumdatus est infirmitate, & propterea debet exorare atq; offerre, quemadmodum pro populo, ita etiam pro semetipso pro peccatis. Qui non sumat sibi cum honorem, sed vocetur tanquam Aaron. Nam & Christus non semetipsum clarificauit vt Pontifex fieret, sed qui locutus est ad cũ, Filius meus

Hebr: 5.
1. Par: 23.
Psal: 2.

Psal: 109. *es tu, ego hodie genui te. Et alio loco: Tu es Sacerdos in æternum, secundum ordinem Melchisedech. Qui sit minister & adiutor Dei, ac di-*
1. Cor: 3. *spensator ministeriorum eius: sapientibus & in-*
1. Cor: 4. *sipientibus debitor: vt fructum de profectu ouium*
Roma: 1. *consequatur: cui datum est ministerium reconci-*
2. Cor: 5. *liationis, & posuit Deus verbum reconciliationis in ore eius: qui legatione fungatur pro Christo, tanquã Deo exhortante per os eius: qui Chri-*
2. Cor: 2. *sti bonus odor sit Deo, in his qui salui fiunt, & in*
1. Tim: 3. Titum 1. *ijs qui pereunt: quem vult esse virum sine crimine, sobrium, ornatum, prudentẽ, hospitalem, doctorem, castum, sanctum, continentem, amplectentem eum qui secundum doctrinam est, fidelem sermonem; vt potens sit exhortari in doctrina sana, & eos qui contradicunt arguere: qui exẽ-*
1. Tim: 4. *plo sit fidelibus, in verbo, in conuersatione, in*
Hebr: 13. *charitate, in fide, in castitate. Cui subesse oporteat, tanquam ipsi Domino.*

Const: Apost. Lib: 2. Ca: 30. *De cuius officio & dignitate, inter cœteros Patres & viros illos Apostolicos, CLEMENS Petri successor cùm dissereret,* Omnis sacrę scientię eum custodem esse dixit, mediatorem Dei & hominum, in eo quod ad eum facit mini-
niste-

nisterio; doctorem pietatis, secundum Deum parentem nostrum, qui per aquam & Spiritũ regeneret nos in ius adoptionis filiorum Dei: Principem & Ducem populi Dei, Regem atq; Dinastam θεὸρ ἐπίγαιορ, hoc est, post Deum, terrestrẽ Deũ, cui à nobis primus debeat honos; de eo enim, & illi similibus, scriptum esse docet: Ego dixi, Dīj estis, & filīj altissimi omnes vos. Et illud: Dījs non maledices. Qui primũ in omnibus locũ teneat; diuini honoris, quantum homini fas est, particeps; vniuersi cleri caput; totius autem populi, in his quę sunt ad Deum, princeps. *Pauli autem eorum arcanorum, quæ homini non est fas proloqui, vnicus & germanissimus interpres Dionysius Areopagita, quem post Apostolos Theologorum principem docti appellare solent, Episcopũ dicit esse* Virum diuinum, diuino numine afflatum, qui omni sacra disciplina sit præditus, perficiens ea quę perficiuntur, omnemq; Sacerdotalem doctrinam complexus: tradens item sacra pro cuiusq; eorum dignitate, qui scienter & integrè præditi sunt Sacerdotum perfectione atq; virtute; & in quo omnis, quę eum attingit

Psal: 18. *Exodi 20.* *2. Cor: 12.* *Dionys: de Cœlesti Hierar: Cap: 1.*

Hierarchia, purè absoluitur & cognoscitur.

Cùm enim ex doctrina Apostolica tres functiones, operationes, atq; perfectiones, vniuersi Ecclesiastici ordinis statuat, Incipientiũ κάθαρσιν καὶ διάκρισιν: *quasi dicas, purgantem, ac discernẽtem, & separantem vim; quæ instituendis Catechumenis, ac illis qui primò initiantur, comparata est. Deinde eorum, qui instituti sunt sacrũ* φωτισμόν, *hoc est, illuminantem virtutem; quæ illis, qui per Baptismum ad diuinum & cœleste lumen adducuntur, inseruit. Vltimam autem, & cæteras in se complexam, omnium nobilissimã ac perfectissimam diuinam* τελείωσιν: *id est, eorũ qui illuminati sunt, ac ad supremam perfectionem tendunt, per sacra mysteria & cœlestem doctrinam, perfectionem atq; consumationem. Et primam quidem illam functionem* τῶν λειτουργῶν: *hoc est, ministrantium esse dicit: secundam* τῶν ἱερέων, *id est, Sacerdotum ac Presbyterorũ: tertiam, vtrasq; in se complexam, diuinorũ Hierarcharum atq; Pontificum. hocq; illud est, quòd in diuino Hierarcha, omnem, quæ eum attingit, Hierarchiam purè absolui & perfici docet. Sacra enim lex est diuinæ Hierarchiæ, per prima & sum-*

& summa, ea quæ posteriora sunt, ad diuinissimũ deduci lumen: quæ quidem lex diuina est in omnibus ipsius creaturis, tàm quæ aspectu sentiũtur, quàm quæ aspectum superant, præclarissimè instituta. Et inferiores quidem ordines, ad superiora transilire non possunt; diuiniores autem virtutes secundũ suas proprias perfectiones, eas quæ inferiores sunt, in se cõplectuntur. Diuus verò Ignatius Ioannis Discipulus, eundem ita definit: *In Epistola ad Smirnenses.* Vt Episcopum esse dicat, qui omni principatui & potestati supereminet, & quoad homini licet, imitator Christi veri Dei; princeps Sacerdotum, imaginem Dei referens: Dei quidem propter Principatum, Christi verò propter Sacerdotium. Nec enim Rege quisquam præstantior, aut quisquam similis ei, in rebus creatis; nec Episcopo quicquã maius in Ecclesia, qui Deo consecratus est, pro totius mundi salute: quem qui honorat, à Deo honorabitur; qui ignominia afficit, à Deo punietur: sine quo nihil faciendum censet earum rerum, quę ad Ecclesiam spectant; neque baptisandum, neq; offerendum, neque Sacrificium immolandum, neque Oblationem celebrandam, neque con-

iugij vnitatem faciendam, vt cōiugium sit secundum Deum, non secundum carnem. Qui vbi comparet, ibi omnis sit Christiani populi multitudo; quemadmodum vbi Christus, ibi omnis astat exercitus cœlestis; veluti Imperatori potestatis diuinę, omnisq; intellectualis naturę gubernatori dispensatoriq; quem reuereri oportet vt Christum. Sic enim nobis præcipiunt diuini Apostoli. Cui qui non obtēperet, ille sine Deo est, pietatis expers, Christum spernens, eiusq; ordinationi resistens; sine quo nulla est Ecclesia, nulla Sanctorum congregatio: absque cuius auctoritate qui agit, foris est, inquinatam habet conscientiam, infideli deterior: qui enim Christi sunt, Episcopi sunt; qui verò ab illo declinant, & cum impijs communionem amplectuntur, hi cum illis excindentur: nec enim Christi agricultura sunt, sed Diaboli semen. Sacerdotium enim est, omnium bonorum quę in homine sunt, supremus apex; qui aduersus illud facit, non hominem ignominia afficit, sed Deum et Christum IESum primogenitum, qui natura solus est primus & summus Sacerdos. Laici

enim Diaconis, Diaconi Presbyteris, Presbyteri Episcopis, Episcopus Christo, vt ipse Patri, subijcitur. *Quem eundem Episcopum, NAZIANZENVS, atque sacer BASILIVS, duo Catholicæ religionis clarissima lumina, illis pulcherrimis & verissimis depingunt coloribus; dum eum* Angelum Dei, candelabrum in Ecclesia Christi, Sacerdotem incruenta Sacrificia offerentem, illustrem animarum custodẽ, magni Dei figmentum in manibus suis portãtem, Deum hominibus conciliantem, immortalis vitę Doctorem, magnam vocem & tubam, sermonum Regalium viuificantem virtutem, columnam & firmamentum in domo Dei, scopulum eminentem, qui omnes fluctus errorum & persecutionum excipiat, frangat, & à populo Dei arceat: terrorem Hæreticorum, custodem Patriarum Legum, omnisq; nouitatis hostem; securim petram scindentẽ, linguam flumini irriganti similẽ, cordis profunditatem, fulgur celeritatis, sacri consilij apicem, sermonum mysticorum interpretem, ignem malę & vitiosę materię purgantem, ventilabrum quo à grauibus dogmatibus le-

Naziãzenus in Apologetico primo. Et in oratione de laudibus Athanasii. In funere itẽ parentis: In exhortatione ad Episcopos.

Basilius in Episto: 61.

uia diſcernũtur, gladium vitijs radices excin-
dentem, percutientibus Adamantem, diſsidẽ-
tibus omnia coniungentem Magnetem, veteris
vitę & doctrinę exemplum appellare ſolent;
quem item omnes neceſsitatum ſuarum nominibus compellent. Vt Virgines pronubiũ
laudent, Coniuges moderatorem, Monachi
legiſlatorem, ſimplices itineris ducem, ſpeculationi dediti Theologum, hilares frenum,
calamitoſi conſolatorem, canicies baculum,
iuuentus magiſtrum, pauperes ſuppeditatorem, diuites diſpenſatorem, viduę patronũ,
pupilli patrem, peregrini hoſpitem, fratres
fratrum amatorem, ægrotantes medicum, ſani valetudinis cuſtodem; omnes deniq; eum,
1. Corint: 9. qui omnia omnibus factus eſt, vt omnes lucrifaciat. *Quem oues ſuæ ad illud tribunal, in
quo & ſermo, & actio, & cogitatio cuiuſque noſtrûm, iuſta Dei tritura expendetur, cùm ipſe
Deus ad iudicandam terram ſurrexerit, vocaturæ ſunt; vt qui ita fidem ſeruarînt, virtutemq;
coluerint, vt ab illo imbuti ſunt.* Quòd ſi rectè
Cyrillus Epiſtola 6. exequuti ſumus, *inquit CYRillus*, recipiemus
mercedem, imo & laudem conſequemur: ſi

vero

verò aliter & peruersè, quę nobis flammę ad supplicia sufficient? Audiemus enim illud: Terram meam perdidisti, & populum meum *Esaiæ* 14. occidisti. Et laicorum quidem quisque pro sua vita rationem reddet; nos autem, quibus Sacerdotum munus incumbit, non pro nobis ipsis dūtaxat, sed simul pro vniuersis in Christum credentibus, causam dicemus.

Tanti igitur, & tàm sublimis sponsi, hæ sunt nuptiæ: nam plura in eam partem dicere, nec res ipsa, nec tempus patitur.

Sponsor autem quis? non alius certè, quàm ipse summus Sacerdos et Pontifex Christus Dominus; quem Diuus IGnatius primogenitum, et solum natura τῦ πατρος αρχιερεα *vocat; quem DIonisius* θεαρχικὸν καὶ πρωτον ιεροτελεστὴν, *hoc autem est, diuinum & primum consecratorem appellare solet.* Capit: 5. de Ecclesiastico Hierachia. *Primus enim Pontifex, primus Hierarcha Ecclesiæ suæ, CHRistus est Dominus. Hic ex vniuersa illa discipulorum turba, quæ illum sequebatur, elegit duodecim; quos Apostolos nominauit; quos postea ad cœnam primò, deinde in cælos ascensurus, Pontifices & Sacerdotes illis verbis,*

verbis, illa cæremonia, creauit atque consecrauit: Sicut misit me viuẽs Pater, ita & ego mitto vos. Hoc cùm dixisset, insufflauit, & dixit eis: Accipite Spiritum sanctum; quorum remiseritis peccata, remittuntur eis; & quorũ retinueritis, retenta sunt. *Hic idem dicit Paulus:* Ascendens in altum, dedit dona hominibus. Et ipse dedit quosdam quidem Apostolos, quosdam autem Prophetas, alios verò Euangelistas, alios autem Pastores & Doctores, ad consumationem Sanctorum, in opus ministerij, in ædificationem corporis Christi; donec occurramus omnes in vnitate fidei, & agnitione filij Dei, in virum perfectum, in mẽsuram ætatis plenitudinis CHristi. *Huic primo & summo Consecratori, Petrus cum omni multitudine fratrum, præsentauit IOsephum, qui vocabatur BArsabas, qui cognominatus est Iustus, & Mathiam, cũ illa præfatione:* Tu Domine, qui corda nosti omnium, ostende quem elegeris ex his duobus vnum, accipere locum ministerij huius, & Apostolatus, de quo præuaricatus est Iudas, vt abiret in locum suum. *Non solùm autem hic Consecrator est, sed etiam ipse*

Ioannis 20.

Ephe: 4.

Actuum 1.

ipſe præſens huic negocio adeſt. Si enim vbi fue- rint duo vel tres, *inquit Ambroſius*, ibi ſe fu- turum promiſit: quantò magis vbi eſt Eccle- ſia, vbi myſteria ſua ſunt, inuocatus precibus Sacerdotum, ibi dignabitur ſuam impartire præſentiam. Credamus igitur diuinitatis hîc adeſſe præſentiam. Operationem credimus, præſentiam non credemus? vnde ſequeretur operatio, niſi præcederet ante præſentia? *Math. 18.* *De ijs qui myſterijs initiãtur cap. 3.*

Huius autem Hierarchæ, quem ſummo loco cõ-ſediſſe videtis, manus nihil aliud ſunt, quàm vi-ſibile inſtrumentum, externumq́; ſignum & ſym-bolum illius inuiſibilis Sponſoris & conſecratoris Ieſu Chriſti. Ideoq́; ſummum & principem, tan-quam ſummi & principis Miniſter et Vicarius, in tota Eccleſia obtinet locum: Ideo omnes, ſi-ue Presbyteri, ſiue Epiſcopi, ſubmiſſè ante illũ inclinant capita ſua. Ideo hic ipſe Conſecrator nihil omninò vel dicit, vel agit, non denique ſe loco mouet, niſi primùm ope & auxilio impetra-to deſuper à Patre luminum; à quo omne datum optimum, & omne donum perfectum promanat: Iacobi 1. *ideo nihil ex ſua perſona loquitur, nihil ſua fa-cit autoritate.* Nam & Moyſes, *inquit Diuus* Ibid. cap: 5.

Areopagita, sacrorum Legis mysteriorum interpres ac præfectus, non prius Aaronem ad Pontificalem dignitatem extulit, quem alioqui Deo charum esse, ac dignum Sacerdotio, existimauit; quàm ad id agitatus Deo consecrationis principe, consecrationis ritum & munus, vt Pontifex, executus est.

Cogitandum est igitur diligenter & considerate, & illis qui consecrari debent, apud quem Antistitem atque Hierarcham se sistant; apud illum scilicet, quem Iudicem viuorum & mortuorum aliquando conspecturi sunt. Cogitandum item & Regibus atque Principibus, omnibusq́; illis, quibus Pontificis deligendi ac designandi potestas & auctoritas credita est; quem, et qualem virum, & quibus ex caussis & meritis, huic tanto Pontifici & Hierarchæ offerunt, ne falsi & mendaces testes inueniantur apud Deum et homines. Neque enim facile est Deum fallere, magnumq́; Dei oculum, omnia cernentem, effugere. Illud item sciendum, nihil huic ipsi Pontifici difficile, nihil arduum, nihil ad efficiendum impossibile; earum præsertim rerum, quarum administer ac dispensator constitutus est, fore: qui

tantum

tantum et tam potentem auctorem et consecratorem habeat; modò ipse ignauus et ociosus esse nolit; modò ipse officio suo non desit; modò in omnibus cœptis ac institutis suis, ad suum patronum & aduocatum recurrat.

Sponsore earum Nuptiarum explicato, ad Nymphostolos, siue Paranymphos, quos Latini Pronubos, nuptiarumq; auspices, vocare solent: hoc autem est, exoratores, instructores, exornatoresq; nuptiarum, transeamus. Omnes Prouinciæ Episcopi hi esse debent. Sic enim prima Nicæna statuit Synodus: Episcopum, *inquit*, conuenit, maxime quidem ab omnibus, qui sunt in Prouincia, Episcopis ordinari. Si tamen hoc difficilè fuerit, aut propter instantem necessitatem, aut propter itineris longitudinem; tribus tamen omnimodis in idipsum conuenientibus, & absentibus tamen pari modo decernentibus, & per scripta consentientibus, tùm ordinatio celebretur. *Nam & Mathias præsentibus vndecim, in locum de quo præuaricatus est Iudas, sufficitur; & Saulus, & Barnabas, eodem modo.* Erant, *inquit*, in Ecclesia

Act: 1.

Actuum 13.

quę eſt Antiochię, Prophetę & Doctores; dixitq; Spiritus ſanctus: Segregate mihi Saulum & Barnabam, in opus ad quod aſſumpſi eos. Tunc ieiunantes & orantes, imponentesq; eis manus, dimiſerunt illos. *Neque verò fruſtra & temerè, tot, & tantis teſtibus, hoc ipſum nititur Coniugium. Cùm enim Epiſcopus dux ſit cæcorum, medicus ægrorum, doctrinæ cuſtos, forma gregis; prouidendum erat diligenter, ne in ipſo duce aliquid erroris, in medico peſtis & ægritudinis, in doctore & magiſtro ſtultitiæ & ignorantiæ, in forma & exemplo gregis, aliquid turpitudinis & deformitatis inſit; ne mercenarius pro paſtore, ne lupus pro ſtabulario, ne fur & la-*
Matth: 6. *tro pro Doctore ſubrepat.* Si enim oculus fuerit nequam, totum corpus tenebroſum erit. Si lumen tenebrę ſunt, ipſę tenebrę quales erũt? *Nihil earum rerum huius ſeculi Hæretici faciũt. Vanæ quis gloriæ ac popularis auræ œſtro percitus: iræ ac odij facibus accenſus: libidinis et cupiditatis ignes non ferens: duro telo paupertatis preſſus: auſus quid breuibus Gyaris et carcere dignum: ad iſtos confugit, ſe Ducem, Doctorẽ, Hierarcham conſtituit: accipitur, auditur, laudatur,*

datur, omniaq́; flagitia illi facilè condonantur, modò impia dogmata & ipse sequatur, & alios doceat. Ideo semper paruuli fluctuantes sunt, ideo circumferuntur omni vento doctrinæ, in nequitia hominum, in astutia ad circumuentionem erroris: ideo nunquam sibi constant: ideo nusquã locum habent, vbi constanter defigant pedem. Ephe: 4.

Et pronubi quidem nostrarum nuptiarũ sunt hi, Circumstantiæ autem illæ. Tempus quidem, diei Dominici, hora tertia. Idq́; vetustissimo more. Solam enim maiores nostri, *inquit sacer Leo*, resurrectionis Dominicæ diem eo honore dignam iudicauère, vt Sacerdotes qui sumantur, hoc die potissimùm consecrentur: nã quicquid est à Domino insigniùs cõstitutum, in huius diei dignitate est gestũ. In hac mundus sumpsit primum exordium: In hac per resurrectionem CHristi, & mors interitum, & vita accepit initium: In hac Apostoli à Domino prædicandi omnibus gentibus tubam sumunt, & inferendum vniuerso mundo sacramentum regenerationis accipiunt: In hac cõgregatis in vnum discipulis, Dominus dixit: Accipite Spiritum sanctum; quorum remise- Epist: 82. 89. Ioan: 20.

ritis peccata, remittuntur eis: & quorum detinueritis, detenta sunt. In hac denique promissus à Domino Spiritus sanctus aduenit: Et
Actuum 2. repleti sunt omnes Spiritu sancto, & cœperunt loqui varijs linguis, prout Spiritus sanctus dabat eloqui illis: vt cœlesti quadam regula insinuatum & traditum nouerimus, in illa die celebranda nobis esse mysteria Sacerdotalium benedictionum, in quo collata sunt omnia dona gratiarum.

Locus autem, Templum Deo consecratum, Altare Iesu Christi: Nam & illi primi Diuini Hierarchæ atque Pontifices sancti Apostoli, erant in Cœnaculo amplè & magnificè instructo, erant ad communem mensam, tùm quando Sacerdotes & Pontifices creati sunt. *Ioan: 13.* *Cœna enim facta, veteri & typico Sacrificio & Sacerdotio perfecto atque consumato, Lege charitatis et humilitatis per submissam lotionem pedum firmata, nouo reficiuntur cibo, atque ex nouo bibunt calice; nouum instituitur Sacrificium; noui recentis Sacrificij Ministri ac Sacerdotes: ita vt mensa illa cœlestibus refecta dapibus, pars inaugurationis & consecrationis eorum fuerit. Eodem*

modo

modo, dum Saulum, & Barnabam in opus ministerij elegit Spiritus sanctus, dicit Scriptura: Ministrantibus illis Domino, (quod Græcis mysticam significat oblationem) & ieiunantibus, id factum esse. *Indeq; profectum est, vt nulli Ordines sacri, ex illis qui maiores dicuntur, sine hac mensa, sine hoc altari, ipsaq; sacrorum mysteriorum communicatione & oblatione conferantur: quod iam tùm ab Apostolorũ temporibus profectum, & institutum esse, testis est Diuus Areopagita, qui dicit:* Nullum licere Sacramentũ perfici Hierarchici muneris, absq; diuina Eucharistia. *Hoc siquidem Sacramentum, omnium bonorum fons est & origo; per hoc tanquam per mundissimum canale, omnes perferuntur gratiæ, vt sint in fontem aquæ salientis in nobis in vitam æternam. Huius Sacramenti ritè conficiendi causa, omnes sacri Ordines instituuntur, & per hoc firmantur. Hoc mysterium est omnium diuinorum operum ac mysteriorum arabo, & vltima obsignatio.*

Actuum 13.

Capit: 3. de Ecclesiastica Hierarchia.

Ioan: 4.

Cùm igitur nobis demonstratum sit, inter quos hæ ipsæ nuptiæ contrahantur; quis nuptiarum

Spon-

Sponsor; qui auspices & pronubi; quis locus & tempus: nunc modum ipsum, in quo summa huius argumenti consistit, desponsationis eius texamus. Adducitur igitur inprimis nouus Sponsus ab exoratoribus atque pronubis, ad diuinum Hyerotelestem. Neque enim primis illis cœlestibus, ac verè aureis temporibus inuadebantur Episcopatus, neque illi qui Episcopi creabantur spontè currebant, aut Episcopatus fraude & violenter occupabant; sed quærebantur, sed ducebantur, sed vi & precario pertrahebantur. Sic Basilium deserta & solos locos sequentem, prodidit Chrysostomus: Basilius Gregorium. Sic Astemius orientis Præfectus, Theodosii mandato, dolo & insidijs ipsum Chrysostomum capit, ac planè vinctum ad præhendendum Constantinopolitanum Patriarchatum mittit: Sic GREgorius Magnus alieno vestitu in spelunca delituit, donec indicio igneæ columnæ proditus est: Sic Nilamon Monachus mortem sibi potiùs à Deo impetrauit, quàm vt à Theophilo ad Episcopatum pertraheretur: multi seipsos truncabant, ne Episcopi fierent. Quàm mœsta illa vox, Isaiæ verbis vsurpata, Nazianzeni fuit, posteaquam Episcopus

In Apologetico ad patrē.

ſcopus Saſimorum creatus eſt: Super me, *inquit*, rurſus vnctio & Spiritus, & rurſus ego lugens & triſtis incedo. Nam profectò, *inquit*, ars quædam artium & ſcientiarum mihi eſſe videtur, hominem regere animal, omnium maximè varium & multiplex. Vt quemadmodum in ſublimi & pendulo fune gradiẽtibus, huc vel illuc deflectere minimè tutum eſt, nec quælibet parua inclinatio paruum periculum adfert; verùm eorũ ſalus ac ſanitas in æquilibrio poſita eſt: ad eundem quoque modum vtramuis in partem quiſpiam, ſiue ob vitium, ſiue ob imperitiam propendat, haud leue periculum tum ipſi, tum ſubditis imminet, ne in peccatum prolabatur. *Nunc turba ruit. Neque cuiuſquã rei tanta ſeges et vbertas eſt, quàm vacante Epiſcopatu, candidatorum: tanquã non virtutis exemplum, ſed vitæ adiumentum et ſubſidium, hunc ordinem eſſe iudicent; ac non munus reddendæ rationi obnoxium, ſed imperium liberum ac referendarum rationum metu ſolutũ. Et ideò verendum eſt, ne illud exaudiant: Ipſi regnauerunt, & non ex me: Principes extiterũt, & ego ignoraui. Quod metuo, ne ipſi fructus,*

Eſa: 6.

In Apologetico primo.

Oſeæ 8.

atque hæc omnium rerum perturbatio, abundè doceat.

Ducitur igitur ad suum Sponsorem nouus Sponsus: ducitur autem in vestitu & apparatu candido, propter designationem illius candidæ & nuptialis vestis; sine qua qui ingressus ad nuptias fuerat, eiectus est in tenebras exteriores. Nemo enim magno & Deo, & Sacrificio, & Pontificatui, *dicit Gregorius*, dignus est, nisi qui priùs seipsum Deo hostiam viuentē & sanctam exhibuerit, rationabilemq́; cultum gratum atq; acceptum ostenderit, Deoq́; Sacrificium laudis, spiritumq́; afflictum atque contritum obtulerit. *Vestis ergo candida, innocentiæ velamina indicat. Ducitur in veste & ornatu Presbyterali atq; Sacerdotali. Neq; enim in primeua illa Ecclesia licuit quenquam Episcopum creari, qui nō per omnes Ecclesiasticos gradus transierit, qui non per multos annos functiones omnium Ordinum exercuerit. Vnde illa laus Cornelij apud beatissimum martyrem & Pontificem CYprianum:* Non iste, *inquit*, ad Episcopatum subitò peruenit, sed per omnia Ecclesiastica officia promotus, & in diuinis administrationibus

Matth: 22.

In Apologetico primo.

Lib: 4. Epistol: 2.

nibus Dominum sæpè promeritus, ad Sacerdotij sublimè fastigium, cũctis religionis gradibus ascendit; nec, vt quidam, vim fecit vt Episcopus fieret, sed ipse vim passus est vt Episcopatum coactus exciperet. *Eodem modo Gregorius laudat Athanasium, laudat Basilium. Athanasium quidem:* Cunctis, *inquit*, Ecclesiasticorum graduum muneribus deinceps perfunctus, Alexandrino populo, quod idem est ac si dixisset, vniuerso terrarum orbi, præficitur. *Basilium verò:* Ordine, *inquit*, & Spiritualis progresſionis lege, hoc eum honore affecerunt. *Et adfert hac de re suum iudiciũ:* Nauticam legem præclaram censeo, quę gubernatori primùm remos committit, deinde ad proram collocat; sicq; prioribus muneribus commisſis, tandem eum post diuturnam maris verberationem ac ventorum gubernationem, ad gubernacula constituit. Eadem rei militaris est ratio. Miles primò, deinde Cẽturio, tùm Imperator, hic optimus ordo est; ijsq; qui subsunt inprimis conducibilis.

In laudibus Athanasii.

In laudib' Basilij.

Sed & ipse pastor pastorum Iesus Christus, per omnia primum tentatus est pro similitudine absque Hebr. 4.

E ij pecca-

peccato, priusquam Pontifex factus est, vt possit compati infirmitatibus multorum. Negocia enim oportet gerere Episcopum, *inquit S Ynesius,* quę simul omnes tangunt. Quę enim communia omnium sunt, vnum ipsum curare opus est, nisi criminibus omnibus obnoxius esse velit. Cùm inferiorum ordinum culpę, *scribit S. Leo*, ad nullos magis referendę sint, quàm ad desides negligentesq; rectores, qui multum sæpè nutriunt pestilentiam, dum necessariam vel nesciunt, vel dissimulent adhibere medicinam. Quis autem ille est, *inquit Gregorius,* qui veritatis Antistitem & propugnatorem vnius dieculę spacio, veluti simulachrum ex argilla, fingat; illum inquam, qui cum Angelorum classe & ordine futurus est; qui cum Archangelis Deum celebrabit; qui ad supernum altare sacrificia transmittet, simulq; cum Christo Sacerdotio fungetur; qui figmentum instaurabit, imaginemq; creatori sistet, & superno mundo opificem aget. Et quod maius est, dicam: Deus erit, & alios Deos efficiet. *Nunc autem illud euenit, quod idem Nazianzenus dicit:* Discipuli simul magistriq; pietatis

Apud Nicepho: lib: 14. ca: 55.

Epistola 3.

In Apologetico primo.

In laudibus Athanasii.

designan-

designantur: alios ante purgant, quàm ipsi purgati fuerint: heri sacrilegi, hodie sacerdotes: heri extra sancta, hodie sanctorum arbitri & Antistites: veteres vitio, pietate rudes & recentes: (quòd gratię ac fauoris humani, non Spiritus opus est) qui cùm cœtera omnia violenter peruaserint, ad extremùm ipsam quoque pietatem tyrannide præmunt: quorũ non mores dignitati, sed dignitas moribus fidem astruit, ordine admodum præpostero: qui denique plura pro suis, quàm pro populi ignorantijs, sacrificia debeant. *Ideo nihil recto ordine, nihil canonicè, nihil more veteri in Ecclesiis geritur. Cùm primùm curandum erat, vt Ecclesia digni simus; deinde sacrario; & ita demum præfectum. Sanxit hoc vetustissimũ Sardicense Concilium, in quo Osius Episcopus sic loquitur:* Si fortè aut diues, aut scholasticus de foro, aut ex administratione Episcopus fuerit postulatus, vt non prius ordinetur, nisi ante & Lectoris munere, & officio Diaconi, aut Presbyteri, fuerit perfunctus; & ita per singulos gradus, si dignus fuerit, ascendat ad culmen Episcopatus. Potest enim per has pro- *Capite* 13.

motiones, quę habebunt vtique prolixum tempus, probari qua fide sit, qua modestia, qua grauitate & verecundia; & si dignus fuerit probatus, diuino Sacerdotio illustretur: quia conueniens non est, nec ratio vel disciplina patitur, vt temerè & leuiter ordinetur, aut Episcopus, aut Presbyter, aut Diaconus, qui neophytus est: maximè cùm & magister gentium beatus Apostolus, ne hoc fieret, denunciasse & prohibuisse videatur; sed hi, quorum per longum tempus examinata sit vita, & merita fuerint comprobata. *Sanxerunt hoc idem Sanctissimi Pontifices, Cœlestinus, Leo, Gelasinus, Nicolaus primus.* Quid proderit per singula Clericos stipendia militasse, *inquit Cœlestinus*, & omnem egisse in domesticis castrís ætatem, si qui sunt ex laicis, his præfuturi quæruntur? *Pulcherrimè eam totam rem sanctissimus explicat LEO:* Cùm omnis gradus militię Christianę de incrementis profectuum debeat æstimari, an posśint cuiquam maiora committi? Meritò beatorum Patrum venerabiles sanctiones, cùm de Sacerdotũ electione loquerentur, eos demùm ido-

Cœlestinus in Decreto suæ Sanctionis.

Leo in Decretalibus suis Cap: 33.

GElasius in Decretalibus suis, Cap:3.

neos

neos sacris administrationibus censuére; quorum omnis ætas, à puerilibus exordijs vsque ad prouectiores annos, per disciplinę Ecclesiasticę stipendia cucurrisset, vt vnicuique testimonium prior vita præberet: nec posset de eius prouectione dubitari, cui pro laboribus multis, pro moribus castis, pro actibus strenuis, celsioris loci præmiũ deberetur. Si enim ad honores mundi sine suffragio temporis, sine merito laboris indignum est peruenire, & notari ambitus solent, quos probitatis documenta non adiuuant; quàm diligens & quàm prudens habenda est dispensatio diuinorum munerum & cœlestium dignitatum, ne in aliquo Apostolica & Canonica Decreta violentur: & his Ecclesia Domini regenda credatur, qui legitimarum institutionum nescij, & totius humilitatis ignari, non ab infimis sumere incrementum, sed à summis volunt habere principium: cùm valdè iniquum sit & absurdum, vt imperiti magistris, noui antiquis, & rudes præferentur emeritis? Omnis Ecclesiastica disciplina resoluitur, omnis ordo turbatur, dum in Ecclesia, qui nullũ subierũt mi-

nisterium, peruerso eligentium iudicio, indebitum obtinent principatum. *Damnat plurimùm eo nomine Nicolaus primus Photiũ, qui laicus Constantinopolitanum affectabat Primatum:* Pridem, *inquit*, auditor esse debuit, & deinde institutor: sed hic docere priùs elegit, & deinde cœpit doceri; priùs sanctificare curauit, ac deinde sanctificari; priùs illuminare voluit, & postea illuminari. *eamq; ob causam et ipsum Photium, & eius consecratorem Gregorium Syracusanũ, loco et dignitate mouit. Nam si quid secus aliquando fiebat, tũ id vel ob summam necessitatem & excellentiam virtutis, vt in Nectario; vel imminentis periculi causa, vt in Tarasio; vel per miraculum cœlestemq; designationem, vt in Ambrosio factum fuisse legimus. Proinde monet diligenter idem Nicolaus Constantinopolitanam Ecclesiam:* Vt tales alere omni religione studeat eruditos viros, qui ad eum cardinem honoris dignè subrogari possint. Quòd non solùm, *inquit*, in tanto Patriarchatu obseruari omnino debet, verùm etiã in singulis quibusque ciuitatibus ex consuetudine Canonica, magna cum cautela, seruatur & custoditur.

Nicolaus Epistola prima ad Michaelẽ Imperatorem

Epistola 5.

Sic

Sic pertractus, sic vestitus, sistitur principi Hierarchæ, magni & sacrosancti Tabernaculi administro, nouus Sponsus postulatur. Postulari enim debet Episcopus, non postulare. De Dei enim & CHristi eius iudicio, *dicit CYprianus,* de Clericorũ omnium testimonio; de plebis, quę adest, suffragio; & de Sacerdotum antiquorum & bonorum virorum collegio; loco & gradu Cathedrę Sacerdotalis vacante; Dei voluntate, atque omnium consensione, creari & consecrari debet Episcopus. Postulat, *dicunt sacri pronubi,* Reuerendissime Antistes, sacra mater Ecclesia, vt hunc præsentem Presbyterum ad onus Episcopatus subleuetis. *Illud apertè declarantes, neq; Reges, neq; Principes, neque plebem, aut ciuitatis magistratum, sed Hierarchicam ordinationem atque benedictionem Episcopum constituere; illorum testimonium tantum, huius auctoritatem esse.*

Libro 4. Epistola 2.

Sic constituto & postulato nouo Sponso, cùm rectè norit sacer Antistes, plenas nuptias tribus quasi contineri partibus, Fide, Sacramento, & Prole: Ne quid festinè & properè faciat, neuè cito cuiquam, iuxta Apostoli præceptum, manus 1. Tim: 5.

F *impo-*

imponat, ſecundum Decretum Carthagineñ Cõcilij: primùm ad examen fidei, quod tanquã fundamentum & baſis totius ædificij eſt, ſeſe cõfert. Fides autem cùm primùm in ſenſu eluceſcere debeat, deinde in moribus, ad vtrunque doctrinæ genus explorandum ſe confert; tàm quòd in ſermone, quàm quòd in opere vitæq́; exemplo conſiſtit. Et primùm de primo genere fit inquiſitio. Num doctrinam veteris et noui Teſtamenti, cuius magiſter et interpres eſſe debet, rectè norit? Abſurdum enim eſt, *inquit Gregorius*, & ſalutis Doctorem, & Antiſtitem, ſalutis principia ignorare. *Et num prudentiam ſuam, quantũ illius capax eſt natura, diuinæ ſcripturæ ſenſibus accommodare velit? Quod dum ſanctè profeſſus fuerit, proponitur illi vniuerſæ fidei ſumma; eorum præſertim capitum, quibus vniuerſa religio Chriſtiana continetur: Summæ ac diuiniſſ. Trinitatis cõfeſſio; incarnationis, ſalutisq́; noſtræ œconomia; ſpes vitæ & reſurrectionis futuræ; Sanctorũ communio; ac vnius ſanctæ Catholicæ et Apoſtolicæ Eccleſiæ auctoritas: vbi illa maximè inculcari ſolent, quæ aliquo modo praua et inſidioſa Hæreticorum curioſitate & malicia,*

In laudibus Athanaſii.

eo tem-

eo tempore in dubium ſunt vocata, aut quæ aliqua labe inſidiator ſalutis noſtræ aſperſit Diabolus; ne quid ex communi contagione contraxerit ille, qui cæterorum norma & regula eſſe debet. A ſenſu ad mores transfertur oratio, proponuntur ſumma capita muneris Epiſcopalis; & num ea ſeruare, in eiſq; ſeſe exercere ac elaborare velit, ab eo ſummo exequitur ſtudio. Maximè num tam exhibere paratus ſit, *vt dicit Bernardus*, quàm exigere obedientiam; vt tantã occupaturus ſedem, illud recognoſcat primus Centurionis: Et ego, *inquit*, ſum homo ſub poteſtate, habens ſub me milites. Vt prius agnoſcat ſe hominem quàm potentẽ, quò propriꝗ ſubiectionis experimento diſcat ſua moderari imperia. Nam & conditor Cæſaris, Cęſari non cunctatus eſt reddere cenſum. Quę enim à Deo ſunt, ordinata ſunt. Viderint ergo huius rei diſuaſores, quale ſit Dei ordinationi reſiſtere. Plurimum ſe Epiſcopo deferre putant, cùm eũ Chriſto præferre conantur: ipſo reclamante, Non eſt ſeruus maior domino ſuo. Quod non dedignatus eſt magiſter & dominus, talis præſertim, indignum ſibi iudicabit

Ad HEnricũ Senonenſem Archiepiſcopum Epi: 42.

Lucæ 7.

Matth: 22.

Roma: 13.

Ioan: 13.

cabit ſeruus bonus, & deuotus diſcipulus? Stupenda inſania. Animarum non cunctor turbas mihi cuſtodiendas colligere, & vnum ſuper me grauor proprium habere cuſtodē? Illi etſi honorant, onerant: hi non tam premunt, quàm protegunt. Quis dabit mihi centū in mei cuſtodiā deſignari paſtores? Quantò plures ſentio mei cuſtodiam gerere, tantò ſecurior exeo in paſcua. Principem te conſti-
Ecclеſ. 32. tuerunt, eſto inter illos tanquam vnus ex illis. Vt te putemus tanquam vnum ex illis, videamus te tam exhibere paratum, quàm exigere obedientiam; videamus tam libenter præpoſitis obtemperare ſubiectum, quàm imperare ſubiectis. Quod ſuperiori non præſtitiſti, ab inferiori non petas.

Interrogatur ergo; Num ea, quę in diuina Scriptura legit & intelligit, plebem cui præferendus eſt, & verbis & exemplis docere velit? Num Traditiones orthodoxorum Patrum, ac Decreta Sanctę & Apoſtolicę Eccleſię, & ipſe ſeruare, & alios ſtudioſè docere, propoſitum habeat? Num ipſe ſuperiori poteſtati beati Petri, eiusq; ſucceſſorum, penes quem ſummā

regi-

regiminis sui primus & summus Pontifex re-
liquit Iesus Christus, per fidem, subiectionē,
& obedientiam, secundum Canonum aucto-
ritatem, more & lege veteri sese subijciat?
Num mores ab omni malo temperare, & quā-
tum poterit, Domino adiuuante, ad omne bo-
num commutare: castitatem & sobrietatem,
cum Dei auxilio, custodire & docere: diuinis
negocijs mancipari, & à terrenis negocijs &
lucris alienus esse; ne scilicet oculos, qui mo-
derandis gressibus præeunt, cura pulueris ob-
scuret? Caput namq; subiectorum sunt cun-
cti, qui præsunt: & vt rectè valeant pedes iti-
nera carpere, hęc proculdubio caput debet ex
alto prouidere: Num humilitatem & patien-
tiam in seipso custodire, & alios docere velit?
pauperibus item & peregrinis, omnibusq; e-
gentibus, propter nomen Domini, affabilis et
misericors esse?

*Quæ omnia vbi ille sanctè, & bona fide ser-
uaturum se, quantum humana fert conditio, pro-
miserit; summa eius oneris, quod subeundum est,
ob oculos illi, tanquam in compendio, ponitur:
Episcopum oportere iudicare, interpretari, con-*

ſecrare, ordinare, offerre, & baptiſare. Quod onus cùm non ſit humanarum virium, ſed et Angelicis ipſis humeris ſit ſublimius, cùm ab eo ſolo
2. Cor: 3. *nobiſcum portari poſſit, à quo eſt omnis ſufficientia noſtra: conferunt ſe omnes, Conſecrator, ſimul Sponſus, Pronubi, ac tota Eccleſia, ad cõmunem orationem. Et vt ſe recognoſcant eſſe*
Epheſ: 2. *ciues ſanctorum, domeſticos Dei, populum ſupernæ Hieruſalem, adiungunt orationes & ſupplicationes Sanctorum; vt quod eorum fragilitas non poteſt, iſtorum victorialis autoritas impetret; vt qui iam ſunt ſecuri de ſuis, ſint ſolliciti de noſtris. Super nouum igitur Sponſum, pronum ante conſpectum Dei iacentem, Deum Patrem, ac Chriſtum Dominum exorant:* vt illi viro, vtilitati Eccleſię prouidens, benignitas omnipotentis diuinę gratię ſuę tribuat largitatem: vt illum benedicere, ſanctificare, & conſecrare ipſe dignetur.

Quo loco diligenter mihi ſunt commonendi illi, qui aliquando hoc tantum munus ſubire debebunt; vt non tùm primùm vbi ad diuinum ſiſtuntur Hierarchã, de his ipſis muneris & functionis ſuæ partibus cogitẽt; hiſq; rebus, quæ illis

credenda, seruanda, docenda, vindicanda proponuntur, sed longè ante vires suas explorent. Si enim tunc primùm, *inquit Bernardus,* hæsitare incipias, id quidem serò. Ante, iuxta consilium Saluatoris, sedisse debueras, ante æstimasse opus, metiri vires, ponderasse sapientiam, merita comparasse, sumptus computasse virtutum. *Quid enim indigniùs est? quid maiore pœna dignum? quàm in conspectu Dei et Angelorum eius, in conspectu Ecclesiæ vniuersæ, id se scire profiteri, quod ignores; id velle, quod nolis; id posse, quod nullo modo possis? Non tum igitur hæc talia cogitanda sunt, dum iam diuino astamus Altari; sed tùm, dum ambitiosè discurrimus, prensamus, cœlum & terram, modò optatis potiamur, miscemus. Neq; enim erit adeò desperatus & perditus animus; qui si maiestatem & amplitudinem earum rerum secum diligentiùs considerauerit & expenderit, qui non concidat, qui se dare præcipitem velit, qui sententiam futuri iudicis, quam veluti manu sua subscribit, nō exhorrescat. Ne illud exaudiat:* Nescis quid petis. *Tu quidem coram me, atq; Ecclesia hac, ore tuo profiteris, te velle & posse calicem meum bibere,*

De Consideratione Lib: 2.

Lucæ 14.

Matth: 20.

bere; vitam & mores meos imitari; curam et sollicitudinem meam, quam in pascendis ouibus meis suscepi, studio & diligẽtia tua exprimere; crucem meam ferre: cor autem tuum totum in vanæ gloriæ studio occupatum, in lucro & quæstu detentum, omni libidine & cupiditate ardens, ab his tuis promissis est alienissimum. Vt autem hi tam sublimes honores in eius vanitatis homines conferantur, non est voluntas Patris mei; hæq; ipsæ sedes & dignitates, alijs moribus sunt præparatæ à Patre meo: Et hos quidem Consecratores tuos, tanquam homines, diuini sensus & summæ rationis ignaros, fallere poteris; Deum autem, apud quem conscientia nuda est, quem ignota non transeunt, occulta non fallunt, qui cognitor est secretorum et scrutator cordium, fallere nunquam poteris. Est profectò hic metus omnium maximus, hoc periculum omnium extremum; huic quidem certè, qui & operæ preclarè nauatæ magnitudinem, & rei infeliciter gestæ, miserum et perniciosum exitum intelligit.

Iuuat hoc loco apponere partem eius examinis, quam secum inibat, priusquam Pontificatũ præhenderet, magnus ille Theologus Nazianzenus;

vt sit

vt sit quasi norma & exemplum, quod vnusquisque nostrûm, priusquàm ad tantum munus accedat, secum expendere debeat. Quo tandem modo externum illud Sacrificium, illud magnorum mysteriorum exemplar, præsidenti animo ipsi offeram, aut quo modo Sacerdotis habitum nomenq; subibo, priusquam manus pijs actionibus consecrâro; priusquam creaturis rectè & sanè, atque ad creatoris solùm admirationem, non autem ad detrimentum, oculum aspicere assuefecero: priusquam disciplinę Domini aures satis aperuero, ac mihi adijcietur auricula nequaquam durè audiens, aureaq; inauris precioso Sardio adstricta; hoc est, sapientis sermo auri bene audienti: priusquam ore, labijs, & lingua, ita meipsum comparâro, vt & ore aperto spiritum traham, aut in mysteriorum dogmatumq; pronunciatione, dilatato impletus spiritu fuero; & labia, vt Sapientię verbis vtar, diuino sensu constricta habuero, addam etiam tempestiuè soluta: & denique lingua exultatione perfusa erit, diuinæque melodię plectrum effecta, ad Dei gloriam celebrandam sese excitans, simulq; cum

In Apologetico primo.

Missæ Sacrificium quomodo offerendũ.

Psal: 118.

Psal: 8.

Ecclesi: 21.

Psal: 56.

Psal: 136.

G eo di-

Psal: 17. eo diluculo exurgens, ac præ labore faucibus
Psal: 39. ipsis adhærens: priusquam pedes meos ceruo-
rum ritu instructos & præparatos, ad petram
Psal: 72. firmâro, piosq; et Deo gratos incessus meos ita
Roma: 6. directos habuero, vt nec tantillum temporis,
Psal: 11. nec vllo modo effunderentur: priùs denique
Prouer: 22. quàm omnia corporis membra iustitię arma
facta erint, omnemq; mortalitatem abiece-
rint, à vita absorptam, spirituiq; loco ceden-
tem? Ecquis porrò antequam puris & ignitis
Dei eloquiis cor perustum habuerit, (id quod
fit, cùm scripturę ipsi aperiuntur) eaq; super
latitudinem cordis trifariam descripserit? vt
Christi mentem habeat, atque in thesauros
promiscuę multitudini abditos, inuisibiles, ac
tenebrosos penetrârit; vt opes in ipsis condi-
tas intueatur, aliosq; locupletes & copiosos ef-
1. Cor: 2. ficere posit, spiritualia spiritualibus confe-
Psal: 26. rens? Ecquis antequam Domini beneplacitũ,
ita vt par est, perspexerit, templumq; eius vi-
1. Cor: 3. sitauerit; vel potiùs Dei viui templum viuum
factus fuerit, Christiq; in spiritu domicilium?
Ecquis antequam figurarum & veritatis co-
gnationem & discrimen agnouerit, ab illisq;

ſecedens huic ſe adiunxerit; vt literę vetuſta-
tem fugiens, ſpiritus nouitati ſeruiat; atque à
lege, quę in literę abrogatione & abolitione
ſpiritualiter expletur, ad gratiã pure planeq;
tranſiliat? Ecquis antequã & vitę probitate,
& ſpeculatione, per omnes Chriſti appellati-
ones ac vires & facultates, tàm ſublimiores il-
las ac primas, quàm quas poſtremò humilio-
resq; ſubijt, perrexerit, nimirum Dei, filij, i-
maginis, verbi, ſapientię, veritatis, lucis, vitę,
potentię, vaporis, defluxionis, ſplendoris, fa-
ctoris, regis, capitis, legis, vię, portę, funda-
menti, petrę, margaritę, pacis, iuſticię, ſan-
ctificationis, redemptionis, hominis, ſerui,
paſtoris, agni, Pontificis, victimę, primogeni-
ti ante creaturam, primogeniti ex mortuis, re-
ſurrectionis? Ecquis, inquam, has res & no-
mina incaſſum audiens, nec dum commercio
vllo cum verbo habito, nec ipſius, quatenus
vnumquodq; horum vero nomine appelletur,
particeps factus? Ecquis denique antequam Pſal: 44.
quieto animo, atque ab huius vitę negocijs 1. Cor: 2.
tranquillo fuerit, Deiq; ſapientiam, illam in- 1. Cor: 3.
quam, in myſterio reconditam, accipere no-

Hebr: 5. rit, ſed ætate adhuc tenera ſit lacteq́; alatur, nec inter Iſraëlitas adhuc numeretur, nec in Dei caſtris acieq́; recenſeatur, nec Chriſti crucem virilibus humeris ferre queat, imò nec præſtantius fortaſſe aliquod corporis membrum ſit, læto tamen alacriq́; animo ſe Chriſti Eccleſię in caput conſtitui patietur? Nemo profectò, qui quidem conſilio meo ac iudicio ſtandum putabit. *Ex quo examine, illud tandem colligit & concludit:* Ac proinde, *inquit*, ſic mecum ipſe loquebar: Alius mercaturę cauſa nauiget, & longa maria tranſmittat, & cum ventis fluctibusq́; perpetuò colluctetur; magna vel operæprecia facturus, ſi ita caſus tulerit, vel pericula aditurus, quiſquis nimirum vel nauigandi peritia, vel negociandi arte excellit. Mihi verò melius atque optabilius eſt in terra quietem habenti, atque exiguum aruum & dulce ſulcanti, & lucra & mare procul ſalutanti, exiguo ac rigido pane vitam, vt potero, ſuſtentare, eamq́; tutam tranquillamq; ducere, quàm ob ingentes quæſtus graue diuturnumq́; periculum ſubire. Quemadmodum enim magno & excelſo viro detri-

Nemo ſapiens læto animo creatur Epiſcopus.

Tranquillam vitam parcè ac duriter agere præſtat, quàm Epiſcopum eſſe.

menti

menti loco habendum eſt, res magnas non aggredi, nec virtutem ad multos propagare, ſed in paruis leuibusq; rebus defixum hærere, ac velut magno lumine paruam domum illuſtrare; aut virilibus armis puerile corpus obtegere: ita contra paruo homini ſecuritas in eo conſiſtit, vt non magnopere ſeſe oneret, nec grauiori, quàm eius vires ferre queant, ſarcinę caput ſupponens, ſimul & ridendum ſeſe propinet, & in periculum coniiciat: quemadmodum ſcilicet nec alij cuiquam turrim ædificare conuenit, quàm ei, cui ad eam prorſus abſoluendam ſuppetunt facultates, vt ſcriptura teſtatur. *Lucæ 14.* Meliusq; eſt alijs, qui artis peritia præſtent, habenas noſtri concedere, quàm indoctos & imperitos aliorum aurigas eſſe: prę-ſtareq; candidam aurem ſubmittere, quàm ſtolidam linguam mouere. *Hæc Nazianzenus.*

Verùm dicet quis: Spontè tantus honor ad me defertur, omnis cognatorum & agnatorum manus cogit vimq; adfert, dementemq; fore prædicat, ſi tantam repudiauero dignitatem: at is vocat, penes quem eſt legitima vocandi poteſtas & auctoritas. Huic verò homini hac venuſtiſſima

respondet similitudine CHRYSOSTOMVS:

Libro 4. De Sacerdotio.

Etenim quæro ex te, si quem suspicamur fabrum esse, ad opus vocemus, sequaturq; ipse: deinde manus admouens materię ad ædificiũ paratę, ligna, itemq; & lapides auertat, opus autem sic coagmentet, sic domum ædificet, vt statim collapsura ea sit, num ille sese abundè hac defensione tutaturus est; si dixerit, ab alijs se coactum, non etiam vltrò ad ædificandum accesisse? Certè nequaquam, idq; iure optimo: oportebat enim vel alijs ad id vocantibus pedem referre ac tergiuersari. Itáne verò qui ligna ac lapides auertit faber, huic nullus prorsus suffugij locus, quò minus pœnas pendat: qui verò animas negligenter ædificans perdiderit, hiccinè alienam vim abundans sibi suffugium præsidiumq; putabit? & quo id pacto non valdè ineptum atque absurdum? nondum enim adijcio, nolentem à nemine cõpelli posse: sed & ipsum volo vim fuisse immodicam perpessum, artibusq; varijs circumseptum, vt in retia caderet. Hoccinè igitur illũ a supplicio eximet? ne obsecro, ne eò vsq; nobis imponamus, neque simulemus ignorare

nos

nos ea, quę vel admodum pueris nota esse possunt: reuera enim quum rationis reddendę tempus aderit, ignorantię simulatio hæc nihil nobis allatura est præsidij. Principatum huiusmodi nihil ipse ambiuisti, imbecillitatis tuę conscius? Probè id ac rectè. Oportebat ergo cum eodem hoc consilio, vocantibus etiam alijs, tergiuersari. Annè quum te nullus vocaret, imbecillus tu, ac minime idoneus eras: vbi primùm verò comperti sunt qui honorem ad te deferrent, de repentè in valentem atq; idoneum euasisti? Certè huiusmodi res ridicula prorsus ac nugatoria est, eademq; extremo etiam supplicio digna. *Hæc autem proferentes, non eos, vt cum GREgorio Romano Pontifice loquar, qui rectè possint deterremus, sed ab appetitu tanti oneris cordis infirmitatem munimus, ne imperfecti quoque culmen arripere regiminis audeant: & qui in planis stantes titubant, in præcipitio pedem ponant.*

Absoluto fidei examine, augustiore sibiq; peculiari magis nouus Sponsus induitur habitu. Calceatur pedes ad anunciandum Euangelium pacis;

pacis; vt eat, non stet; laboret, non ociosus delitescat. Induitur interioribus quibusdam tunicis, interioris & occultæ deuotionis, innocentiæ & integritatis perfectionem denotantibus; cuius solus Deus purarum animarum vnicus sponsus inspector est; & cuius suauitatem illi soli norunt, qui experiuntur: intus enim est qui iudicat, intus quod iudicatur, vt internorum cura in externorum nimia occupatione non minuatur. Induitur item Dalmatica, latas manicas habente.

Titum 1. Oportet enim Episcopum, sicut Dei dispensatorem, hospitalem esse, benignum, liberalem, non turpis lucri cupidum. *Maioris enim peculij dispensatorem plura expendere oportet: qui diuitias opesq; veras esse putet, si non studio omni aliena bona corradat; sed vti indigentium penuriam sua liberalitate adiuuet, qui sua commoda propinquorum bona deputet.* Egentis enim

In secunda parte pastoralis, cap: 7. mentem, doctrinę sermo non ita facilè penetrat, *inquit Gregorius*, si hunc apud eius animũ manus misericordię non commendat. Tunc autem verbi semen facilè germinat, quando hæc in audientis pectore pietas prædicantis

Psal: 111. rigat. *De quo illud dicatur*, Dispersit deditq;:

Non

Non fisco, non Hæretico, non potenti et ~~non~~ factioso ciui, non carni & sanguini, non tenaci, et quæ nunquam compleri potest, arcæ; tantò minus nō libidini & cupiditati, sed dispersit dedit pauperibus: hoc est, seminaria futuræ pietatis & eruditionis extruxit; adolescentes præstantes ingenio quàm plurimos domi, forisq;, opibus suis educauit: Parœcijs desertis ac depopulatis Pastores & Sacerdotes suis copijs aluit: redeuntes ab errore, benignè & liberaliter suscepit; captiuos redemit; virgines orbas elocauit; peregrinos hospicio suscepit; viduis, orphanis, morbo ac ætate fractis, opem tulit: Dispersit, dedit pauperibus; iustitia eius manet in seculum seculi, cornu eius exaltabitur in gloria. Fœnus hoc solum, *inquit sanctus LEO*, aspicere & exercere debemus; vt quod hîc misericorditer tribuimus, ab eo Domino, qui multipliciter & in perpetuum mansura retribuet, recipere valeamus. *Neque enim nos hæreditate possedimus Sanctuarium Dei, sed alienæ sortis dispensatores sumus.* Cuius peculij vsus quidem, *inquit Bernardus*, est bonus, abusio mala, sollicitudo peior, quæstus autem turpissimus.

Epistola 1. Cap: 4.

Psal: 82.

Lib: 2. de Cōsideratione.

Dispensationis autem huius, *inquit Chrysostomus*, modus ille, si Ecclesiasticę facultates neq; redundent, neque temporibus necessarijs desint. *Verùm de munificentia Pastoris satis.* *Adijcitur autem ornatus hic super Sacerdotalem habitum, ad indicandas eas actiones atque operationes, quas ipse præter alios Sacerdotes, peculiari quodam modo exercere solet: quales sunt illæ, vltra regiminis, doctrinæ ac iurisditionis rationem; quas ex Græcis Areopagita, ex Latinis verò Leo Papa, ex antiquissimo ritu recensent. Presbyterorum (vt eorum verbis vtar) & Diaconorum, atque Virginum consecratio, constitutio Ecclesiæ atque Altaris, benedictio item eorundem & vnctio, per impositiones manuum fidelibus baptisandis, vel conuersis ex hæresi, paracleti Spiritus sancti traditio; quale item est Chrisma conficere, Chrismate baptisatorum frõtes signare, publicè in Missa pœnitentes reconciliare, formatas Epistolas mittere. Hæc enim omnia illicita sunt Chorepiscopis atq; Presbyteris, (inquit sanctus Leo) qui ad exemplum & formam septuaginta discipulorum esse noscũtur: qui quanquam Consecrationem habeant, Pontificatus ta-*

De Ecclesiastica Hierar. Ca: 5.
Leo Epist: 88.

tus tamen apicem non habent. Quæ omnia ſolis deberi ſummis Pontificibus, authoritate Canonũ præcipitur: vt per hoc, & diſcretio graduum, & dignitatis faſtigium, ſummi Pontificis demonſtretur. Sed neq; coram Epiſcopo licet Presbyteris in baptiſterium introire; nec præſente Antiſtite infantem tingere, aut ſignare; nec pœnitentem, ſine præceptione Epiſcopi ſui, reconciliare; nec eo præſente, niſi illo iubente, Sacramentum Corporis & Sanguinis Chriſti conficere; nec eo coram poſito populum docere, vel benedicere aut ſalutare, nec plebem vtiq; exhortari.

Sic igitur veſtito & ornato Sponſo, à fide fit tranſitus ad Sacramentũ: transfert ſe Sacer Conſecrator ad eas operationes, quæ verè ſanctæ ſunt ſanctosq; efficiunt: quæ ex antiquiſſima & Apoſtolica traditione, ſacris primùm ſignis & actionibus, deindè myſticis vnctionibus continentur. Actiones & ſigna ſacra, à Dionyſio, tantorum myſteriorum diuino interprete, hæc numerantur. Primũ, ἡ πρὸς τὸ θεῖον θυσιαστήριον προσαγωγὴ, καὶ ὑπόπτωσις. *hoc autem eſt, aditus ad diuinum altare, ac ſubmiſſa genuum inflexio. Quod ſignum, et acti-* In eodẽ quinto Capite.

 onem

onem deſignare docet, Eum qui inſtituitur Pontificali conſecratione, vniuerſam ſuam vitã, omnemq́; mentis integritatem, Deo ſummo ac primo conſecratori ſubijcere & reſignare debere; ad eiusq́; nutum & voluntatem eam peragere, caſtiſsimumq́; Deoq́; dicatum aditum, qui dignus ſit & conueniens, quantũ fieri poſſit, diuino, ſanctiſsimo, ac ſacro Altari, ad quod mentes, quæ diuinam ſpeciem præſeferunt, conſecrantur.

Secundum ſignum & actio, eſt ἡ τῆς ἱεραρχικῆς χειρὸς ἐπίθεσις: *id eſt, Sacri Hierarchæ, ac reliqui collegii manuũ impoſitio. Tangit enim Princeps conſecrationis Pontifex, ac deinde cæteri omnes, illius qui conſecratur caput, manusq́; illi imponit: quod ſignum & actio*, primum diuinũ, *vt idem inquit Dionyſius*, præſidium declarat; quo, tãquam ſancti pueri, illi qui conſecrãtur, patris charitate foueri ſolent, illisq́; facultatem ac vim Eccleſiaſtici ordinis tuendi largitur, contrariasq́; poteſtates procul ab eis arcet. Docet deinde omnia officia & munera ſacri Ordinis exequi, eos qui conſecrantur; vt ſub Deo agẽtes, eumq́; omnium ſuarum actionum habẽtes ducem in omnibus.

Tertiũ

Tertium signum est, ἡ σταυροειδὴς σφραγὶς: *id est, crucis obsignatio, quæ significat omnium animi simul corporisq; cupiditatū cessationem, diuinæq; vitæ imitationem, immoto oculo aspicientem Christum crucifixum, qui ad crucem vsq; & mortem expers omnis peccati peruenit; eosq; qui ita viuunt, vt eum imitentur, carnemq; suam cum illo crucifigunt, quod crux ista designat, sibi similes participes libertatis suæ à peccato efficit, obsignans eos sigillo & imagine crucis, iustitiæ et innocentiæ suæ. Quid enim est aliud hæc crucifixi imago, quàm forma et exemplar perfectū mortificationis omnium cupiditatum nostrarum? In hoc enim ligno omnia desideria nostra, omnes nimiæ sollicitudines, omnes cupiditates nostræ, confixæ & mortuæ sunt. Quæ enim ambitio sanari poterit, quàm hæc ipsa incredibilis humilitas Christi in cruce pendentis non sanat? Quæ auaritia curari, quàm hæc nuditas, ac planè extrema paupertas non curat? quæ libido extingui, quàm hæ ipsæ aridæ faces fele et aceto imbutæ, salutis nostræ non extinguūt? Vnde Bernardus:* Singuli, *inquit*, illiciti motus animi mei, singu- *Epistola 42.* la sunt in te Deus cōuicia: vt puta iracūdiæ mo-

tus in mansuetudinem tuam, inuidię in charitatem, luxurię in sitim tuam, cupiditatis meę in nuditatem, fastus in tuam extremam humilitatem:

Quartum sacrũ Symbolum est sacraq; actio, huicq; ordini quasi propria & peculiaris, & quæ in nulla alia consecratione adhiberi solet, præter eam quæ Pontificis est, ἡ τῶν λογίων ἐπὶ κεφαλῆς ἐπίθεσις: *hæc autem est, sacrorum librorum super caput et humerum eius qui consecratur, sanctissima impositio. Cuius modum & rationem sic explicat Carthaginẽ Conciliũ:* Duo assistentes Episcopi, ponunt & tenent Euangeliorum codicem super caput et ceruicem eius qui consecratur, & vno super eum fundente benedictione; reliqui omnes qui adsunt, manibus suis caput eius tangunt. *Quid autem sibi ea actio velit, diuinus explicat Areopagita:* Quoniam, *inquit*, perficiens omnis Sacerdotij vis & scientia, à diuina mysteriorum auctore bonitate diuinis Pontificibus datur, iure ac meritò in capitibus Pontificum, scripta diuinitùs tradita ponuntur, quę compendio scienterq; omnem Theologiam, omnem Dei operationem, doctrinã

Ibidem.

sanctam,

ſanctam, diuina & ſacra verba & opéra, orationes & actiones, quas Hierarchia noſtra habet Dei benefici conceſſu ac munere: quod diuinus Pontifex, omni quidem facultate quę Pontifice digna eſt, præditus eſſe debeat, & omnium ſacrarum interpretationum atque factorum, quę Hierarchiam attingunt, vera atq; à Deo tradita ſciẽtia non illuſtrari modo, verùm etiam alijs, vt Pontifici conſentaneum eſt, tradere; perficereq; diuinis ſcientijs ac ſummis, vt ita dicam promotionibus ex Pontificis dignitate omnia, quę in tota Hierarchia maximam vim perficiendi habens. *Ex multis enim & varijs functionibus, quæ Epiſcopum attingunt, illa propria ac quaſi peculiaris eſt, Euãgelium prædicare;* vt potens ſit, *inquit Paulus,* in doctrina ſana, & eos qui contradicunt arguere. *Itaq; in priſca illa et veteri Eccleſia, nemo hoc docendi pulpitum conſcendebat, niſi is qui Epiſcopus eſſet; vel ſi fortè aliqua ſumma infirmitate præpediebatur, Presbytero quidem cuipiam hoc munus delegabat: ita tamen, vt ipſe eius doctrinæ teſtis & iudex intereſſet. Itaq; ægri etiam Pontifices, nonnunquam in lectis ad templum* *Titum 1.*

plum adferebantur, vt eius doctrinæ quæ populo tradebatur, testes & arbitri interessent; ne quid illis inscijs atq; incautis, hæreticæ labis & pestis subreperet. Non in capite autem tantũ sacer Codex Episcopi ponitur, sed in humero etiã: Vt primus ipse hoc iugum subeat, ac in societate Iesu Christi trahat: vt populo Dei more sancti Mosis, atq; adeò Iesu Christi præeat, ac viam per huius vitæ turbulentum pelagus pandat, angustamq; illam semitam & asperam, primus terat ac muniat. Vt illud possit dicere cum CHristo:

Matth: 11. Discite à me, quia mitis sum & humilis corde. *Ioan:* 13. Exemplum enim dedi vobis; vt quemadmodũ ego feci, ita & vos faciatis. *Et illud PAuli:* *1. Cor:* 4. Imitatores mei estote, quemadmodum ego Christi. Nam si pastor, *inquit GREgorius*; *Prima parte pastoralis, Cap:* 2. per abrupta graditur, grex profectò ad præcipitia sequetur. aut qua præsumptione percussum mederi properat, qui in facie vulnus portat? tantumq; debet actionem populi actio transcendere Præsulis, quantum distare solet à grege vita Pastoris. Qui enim loci sui necessitate exigitur summa dicere, hac eadem necessitate compellitur summa monstrare; ne

subditi

ſubditi in exēplo eius qui præeſt, quaſi in obſtaculo itineris offendant. Sacerdotes nanque vocamur, quòd ideo præſumus, vt ſacrum ducatum fidelibus præbeamus: nulliq; illicitum videtur, *inquit Ambroſius*, quòd ab Epiſcopo quaſi licitum perpetratur. *De Dignitate Sacerdotali, Cap: 6.*

Quinta & vltima diuina eſt actio, quam ſacer Dionyſius τὴν ἀνάῤῥησιν: *hoc autem eſt, vt ſacrum exponit Carthaginen̄ Concilium, eam quæ ſuper eum qui conſecratur funditur benedictionē: quæ talis eſt:* Propitiare, *inquit*, Domine ſupplicationibus noſtris, & inclinato ſuper hunc famulum tuum cornu gratiæ Sacerdotalis, benedictionisq; tuæ in eum infunde virtutem. *Prorumpitq; ſacer Antiſtes in diuinas laudes,* eum eſſe honorem omnium dignitatum, qui gloriæ eius ſacris famulantur ordinibus. Qui per Moyſen famulum ſuum, ſecreti familiaris affatu, inter cætera cœleſtis documēta culturæ, de habitu quoque indumēti ſacerdotalis inſtituens, electum Aaron myſtico amictu veſtiri inter ſacra iuſsit; vt intelligentiæ ſenſum de exemplis priorū caperet ſecutura poſteritas: ne eruditio doctrinæ eius vlli deeſſet ætati.

Cùm & apud veteres reuerentiam, ipsa significationum species obtineret, & apud nos certiora essent experimenta rerum, quàm enigmata figurarum. Illius nanque Sacerdotij anterioris habitus, nostrę mentis ornatus est; & Pontificalem gloriam non iam honor cõmendat vestium, sed splendor animarum. Quia & illa quę tunc carnalibus blandiebantur obtutibus, ea potiùs quę in ipsis erant intelligenda poscebant.

Precatur deinde, Vt ei famulo suo, quem ad summi Sacerdotij ministerium elegit, eam gratiam largiatur: vt quicquid illa velamina in fulgore auri, in nitore gemmarum, & in multimodi operis varietate significabant, hoc in eius moribus actibusque clarescat. Vt compleat in Sacerdote suo ministerij sui summam, & ornamẽtis totius glorificationis instructum, cœlestis vnguenti rore sanctificet. *Atque ita deinceps se ad sacras confert vnctiones. Significat autem ea* ἀναῤῥήσεις, *siue sacra precatio, vt idẽ inquit Dionysius*, Deo charum consecratorem esse interpretem, esse diuinę creationis siue electionis; qui non suo munere eos qui consecrantur, ad

tur, ad Ecclesiastici ordinis honorem virtutemq; efferat; sed diuini numinis instinctu agitatus in omnibus consecrationibus quę Põtificem attingunt. *Cùm autem sanctificatio,* vt inquit Magnus Basilius, *sine spiritu non sit; cùm & cœlestes illæ angelicæ virtutes, quæ natura quidem sanctæ non sunt, sic enim nullam haberent differentiam ab eo spiritu, qui solus natura sanctus dicitur; secundum proportionem tamen suæ dignitatis & excellentiæ, sanctificationis suæ modū et mensurā ab eodem spiritu sancto accipiāt. Hic enim est digitus Dei, per quem omnia solidantur: hæc est superna illa & cœlestis vnctio, quæ docet omnia: hic est ignis purissimus, qui mundat, purgat, & sanctificat ea vniuersa, quæ sancta sunt. Proinde diuinus Antistes creatore Spiritu, super eum quem sacrat, inuocato, ad sacras vnctiones se confert; vt ostendat, hunc ipsum qui sacratur ministrum, & vicarium illius fore, quem vnxit Deus oleo lætitiæ præ consortibus suis.* De Spiritu S. Cap: 16. & Epist: 79. Lucæ II. 1. Ioan: 2. Psal: 44.

Vngit autem primùm caput eius, cum ea præfatione: Hæc vnctio, *inquit*, Domine copiosè Psal. 132.

in caput eius influat: hæc in os ſubiecti decur-
rat; hoc in totius corporis extrema deſcẽdat:
vt tui Spiritus virtus & interiora eius reple-
at, & exteriora circumtegat. Abundet in eo
conſtantia fidei, puritas dilectionis, ſecuritas
Roma: 10. pacis: Sint ſpecioſi munere tuo pedes eius, ad
Euangeliſandum pacem, ad Euangeliſandum
2. *Cor:* 12. bona. Da ei Domine miniſterium reconcilia-
tionis in verbo & in factis, in virtute ſignorũ
1. *Cor:* 2. & prodigiorum: Sit ſermo eius & predicatio
non in perſuaſibilibus humanæ ſapiẽtiæ ver-
bis, ſed in oſtenſione ſpiritus & virtutis. Da
Matth: 16. ei Domine claues regni cœlorum, vt vtatur,
non vt glorietur poteſtate; quã tribuis in ædi
ficationem, non in deſtructionem. Quodcũq;
ligauerit ſuper terram, ſit ligatum & in cœlis:
& quodcunq; ſoluerit in terris, ſit ſolutum &
Ioan: 20. in cælis. Quorum detinuerit peccata, deten-
ta ſint: & quorum dimiſerit, tu dimittas. Qui
Gene: 27. maledixerit ei, ſit ille maledictus: & qui bene-
dixerit ei, benedictionibus repleatur. Sit fide-
Matth: 24. lis ſeruus & prudens, quem conſtituas tu Do-
mine ſuper familiam tuam, vt det illi cibum
in tempore opportuno, & exhibeat omnem

homi-

hominẽ perfectum: sit sollicitudine nõ piger, *Rom: 12.*
sit spiritu feruens: oderit superbiam, humili-
tatem ac veritatem diligat, neque eam vnquã
deserat, aut laudibus, aut timore superatus.
Non ponat lucem tenebras, nec tenebras lu- *Esa: 5.*
cem: non dicat malum bonum, neque bonum
malum. Sit sapientibus & insipientibus debi- *Rom: 1.*
tor, vt fructum de profectu omnium conse-
quatur. Tribuas illi Domine Cathedram Epi-
scopalem, ad regendum Ecclesiã tuam & ple-
bem sibi commissam: sis ei auctoritas, sis ei po-
testas, sis ei firmitas. Multiplica super eum be-
nedictionem & gratiam tuam, vt ad exoran-
dam semper misericordiam tuam, tuo mune-
re idoneus, & tua gratia posſit esse deuotus.
*Ac deinceps interpositis alijs orationibus, ac pu-
blico Ecclesiæ cantu, ad vnctionem manuum e-
ius accedit; quas item cum ea postulatione inun-
git:* Deus & pater Domini nostri Iesu Christi,
qui te ad Pontificatus sublimari voluit digni-
tatem, ipse qui per Samuelem Dauid in Regẽ *1. Reg: 16.*
& Prophetam inunxit, te nostro ministerio
Chrismate & mysticè delibutiõis liquore per-
fundat, & Spiritualis benedictionis vbertate

fœcundet: vt quicquid benedixeris, benedicatur: & quicquid sanctificaueris, sanctificetur: & consecratarum manuum istarum impositio, cunctis proficiat ad salutem. *Neque verò frustra, aut sine causa tam prolixis, tam frequenter repetitis precibus, hic ipse qui consecratur, Deo omnium bonorum auctori & largitori commendatur:* Plus enim, *inquit Chrysostomus,* eius modi precibus indiget, quàm cæteri omnes. Nam quantò est celsior dignitas, tantò Sacerdotis maiora sunt pericula. Sufficit enim vel vnum Episcopatus rectè factum authorem suum in cœlum attollere, vnumq; peccatum in ipsum inijcere gehennę profundum. Nam qui in ordine priuato parum religiosus erat, multò profectò magis id patitur, cùm Ecclesię gubernacula regenda susceperit: quippe tum & inanis gloria vehementiùs imminet, & pecunię amor & fastus; cùm principatus ipse præstet licentiam offensionis & cõtumelię, atque maledicta, & alia prorsus innumera. Votis itaq; omnibus optandum, vt qui antea pietate præditus fuerat, talis permaneat suscepto munere administrationis. *Hæc Chrysostomus.*

In primũ cap: ad Titũ: sermo: 1.

Vngitur

Vngitur autem futurus Hierarcha primùm in capite, per quod mens eius designatur: quò admoneatur, vt diligat Deum ex toto corde suo, et ex tota anima sua, et ex omnibus viribus suis; & proximum suum, sicut seipsum: quarum rerum omnium, caput fons est & principium. Deindè, vt auctoritas & dignitas eius declaretur, cum scilicet esse caput & Principem Ecclesiæ suæ; quomodo vir vxori suæ caput dictus est. Ephe: 5. Honor em̃ et sublimitas Episcopalis, *inquit Ambrosius*, nullis poterit comparationibus adæquari: si Regum fulgori compares, & Principum Diademati, longè erit inferior, quàm si plumbi metallum ad auri fulgorẽ compares: quippè cùm videas Regum colla & Principũ submitti genibus sacerdotũ, et exosculatis eorum dexteris, orationibus eorum se commendare et communire, qui item cornu suo Reges et Sacerdotes vngunt. Sed prouidendum est, *inquit Ambrosius*, ne sit honor sublimis, & vita deformis: ne sit deifica professio, & illicita actio: ne sit religiosus amictus, et irreligiosus prouectus: ne sit gradus excelsus, et deformis excessus; quia sicut nihil esse diximus

De dignitate Sacerdotali cap: 2.

Episcopo

Episcopo excellentiùs, sic nihil est miserabiliùs, si de sancta vita Episcopus periclitetur, si Sacerdos in crimine teneatur. Nã quantò gradus altior est, tãtò ruina grauior: honor grãdis, grandiori debet sollicitudine circũuallari. Ideo igitur prerogatiua honoris monstratur, vt merita congrua requirantur.

Vngitur demùm in capite, vt ostendatur esse vicarius Christi; eiusq; dignitatem & authoritatem gerere, qui est super omnia; & quem con-
Ephe: 1. *stituit Deus caput super omnem Ecclesiam. Ideo Reges non iam in capite, sed in humero vnguntur: Primum, vt is proprius honor sit illius, quẽ*
Psal: 88. *Deus constituit excelsum super omnes Reges ter-*
Psal: 44. *ræ, & quem oleo leticiæ excellentiùs & augustiùs vnxit præ consortibus suis. Deinde vt ostendatur, quòd primò ante omnes Reges & Principes persona capitis Pontificali officio repræsentetur. Vngitur tamen & Rex in humero, vt neq; ipse planè excludatur à repræsentatione eiusdem*
Esa: 9. *capitis:* Nam & huius Principatus, *vt dixit Esaias,* fuit super humerum eius: et vt sciat se esse ministrum ad portãdam crucem Iesu Christi:
Rom: 13. laudem bonorum, vindictam autem malorũ.

Sed non

Sed non caput tantum Pontificis ungitur, verùm & manus. Primùm, propter officiũ et ministerium eius, ut se sciat dignitatem non propter ocium, sed propter negocium suscipere: ut sciat ex illo se numero operariorum esse debere, qui sustinent pondus diei & æstum. Matth: 20. *Demùm, ut illis manibus adsit virtus Spiritus sancti, eas teneat & dirigat; cum illis laboret & operetur: ut quicquid benedixerit, benedicatur; quicquid sanctificauerit, sanctificetur: Quò certior fiat populus Christianus, dicente Episcopo aut Sacerdote: Ego te baptiso: ego te absoluo: non illum baptisare, nõ illum peccata relaxare, sed vnctionẽ ipsam, sed eum Spiritum, cuius hæc unctio signum est, omnipotenti virtute et præsidio suo hæc talia efficere. Item, cùm accepto pane et calice, in ita cõsecratas manus, illa verba profert:* Hoc est corpus meum: Hic est sanguis meus: *non illũ aliquid vi sua efficere, sed Spiritum sanctum descẽdere, & virtutem altissimi obumbrare: ut qui in utero virginis verum corpus & sanguinem* Luc: 1. *eius admirabili & illi soli cognita virtute effecit, idem sub speciebus panis & vini hoc idem efficiat. Quibus sacris Symbolis et mysterijs cùm hæ-*

retici careant, mirum esse non debet, si ea quæ in Ecclesia Catholica certissima & facillima esse videntur, ab illis nō intelliguntur; perexiguamq́;, vel nullam potiùs, his fidem habeant. Neque enim nos hæc humanis viribus aut meritis tribuimus, sed illi Spiritui sancto, de quo Dauid dixit:

Psal: 103. Emitte Spiritum tuum & creabuntur, & renouabis faciem terræ. *Vnguntur amplius manus eius qui consecratur, vt operetur bonum: ad*

Gal: 6. *omnes quidem, sed maximè ad domesticos fidei:*

Prouerb: 31. *vt manus suas mittat ad fortia; vt panem ociosus*

Cantic: 5. *non comedat; vt manus eius distillent myrrham;*

Luc: 12. *vt sit beatus seruus ille, quem cùm venerit dominus, inuenerit vigilantem & operantem.*

Vngitur autem sancto CHrismate, quod ex oleo & balsamo confici & temperari solet; vt per oleum quidem, nitor & puritas conscientiæ de-

Luc: 6. *notetur.* Bonus enim homo, ex bono thesauro profert bona: & malus homo, de thesauro

Matth: 7. malo profert mala. Nec colligunt de spinis vuas, aut de tribulis ficus. Nō potest arbor bona malos fructus facere, & arbor mala bonos

2. Cor: 1. fructus facere. Gloria nostra, *inquit Paulus,* hæc est, conscientia nostra: *sed non gloria tan-*

tum,

tum, verùm etiam omnium laborum ſuaue condimentum; ſed omnium rerum aduerſarum tutiſſimus portus; ſed contra omnes viſibiles ac inuiſibiles hoſtes munitiſſimum præſidium, omniſq; libertatis doctrinæ ampliſſimus campus: ſine qua qui docet, illud Dauidicũ, quod aliquando magnum illum Origenem perterruerat, expaueſcat: Quare tu enarras iuſtitias meas, & aſſumis teſtamentum meum per os tuum? tu autem homo peccator es. Cùm videbas furem, currebas cum eo; & cum adulteris ponebas portionem tuam. Exiſtimabas improbe, quòd ero tui ſimilis? arguam te, & ſtatuam contra faciem tuã. Intelligite hæc qui obliuiſcimini Deum, ne quando rapiat & non ſit qui eripiat. *Pſal: 49.*

Balſamo autem deſignatur odor bonæ famæ: Eum enim qui Sacerdotio fungĩt, *inquit Chryſoſtomus,* odorem ſpirare optimum conuenit. *Vt ſit paſtor ſine crimine; vt habeat teſtimonium etiam ab his qui foris ſunt; vt item luceat lux eius; quo videtes homines bona opera eius, glorificent Patrem qui in cœlis eſt; vt innocentia ſua obſtruat ora maleuolorum:* Sine qua eximia fama qui docet, eum altera quidem manu tra- *In 2. Caput Epiſtolæ ad Timoth. Tit: 1. 1. Tim: 3. Matth: 5.*

here, altera repellere dicebat magnus NAzi-
1. Teſſ: 5. anzenus. *Ab omni ſpecie mala, inquit Paulus, abſtinete vos; non à re tantum, ſed ſpecie etiam.*
Libr: 4. de cõſideratione. Non ſit in conſcientia, *inquit Bernardus*, nutans infirmitas modicę fidei; non ſit in fama næuus malę ſpeciei; vt ſic duplicibus, interna ſcilicet maturitate & externa ſpecie, veſtiamur. *Ut illud confidenter, ille qui forma eſt gregis, dicere poſſit:* Sicut Balſamum aromatiſans
Eccle: 24. odorem dedi. *Et illud Pauli:* Chriſti bonus
2. Cor: 2. odor ſumus in omni loco. vt ſit flagrans & ſu-
Gen: 27. auis odor primogeniti Eſau. *Et hoc eſt, quod*
Exod: 28. *ſibi voluerunt tintinabula illa ſuſpenſa ex veſtimento Aaronis ſacerdotis, de quibus præcepit Dominus:* Audiantur ſonitus, quando ingreditur, vel egreditur, Sacerdos Sanctuarium in conſpectu Domini, & non moriatur. *Non alius certè ſonitus, quàm excellentis laudis et gloriæ, ac omnium virtutum celebris prædicatio-*
Leuit: 21. *nis. Et ideo, & lege ipſa Dei cautum fuit, vt is qui in Sacerdotum numero cenſeri debebat, omni vicio, ſiue corporis, ſiue animi, careret; neue quid infamiæ in tota illius vita hæreret. Et à ſacris Canonibus piè ſtatuitur, vt is qui miniſte-*

rio Altaris addicitur, non modò omni culpa & ſcelere careat, ſed etiam ab omni ſuſpicione, aut opinione ſceleris, ſit alieniſſimus. Teneatur, *inquit ſanctus LEO,* ſubſcriptio Clericorum, honoratorũ teſtimonium, ordinis conſenſus & plebis: qui præfuturus eſt omnibus, ab omnibus eligatur. Ad cuius conſecrationem nullus ambitus trahat, nulla ſeditio impellat, nulla iniquitas incitet, ſed in medium conſtituta meritorum ſanctitate, vt cunctis ille præponatur, quem ſibi cuncti cupiunt præſidere. Populus enim Epiſcopum non optatum aut contemnit, aut odit. *Sic igitur ſanctiſſima Pontificalis vnctio perficitur. In qua illud monet vetuſtiſſimus Canon, vt ea vnctione vngatur Epiſcopus, non tam in corpore quàm in corde: vt & interiùs ſit nitor conſcientiæ, quò ad Deum; & exteriùs odor bonæ famæ, quò ad proximum. Neque verò nunc primùm ea vnctionis ratio eſt inuenta, ſed iam ab antiquiſſimis primitiuæ Eccleſiæ temporibus eſt vſu & conſuetudine cõprobata. Quod vel ex GRegorio Nazianzeno conſtat; cuius illa ſunt, quibus parentem ſuum alloquitur, verba:* Idcirco me, *inquit,* Pontifi-

Epiſt: 89. & 103.

In Apol: poſtea quã ex fuga reddiſſet.

cem vngis: ac podere cingis, capitiq; cidarim imponis, atq; holocausti spiritualis Altari admoues, & sanctificationis vitulum mactas, manusq; spiritui consecras, & sancta sanctorum spectatum introducis; veriq; illius tabernaculi, quod non homo, sed Dominus construxit, ministrum facis: dignumnè verò, & vobis qui vngitis, et eo propter quem peragitur, & in quem tendit hæc vnctio. perspectũ hoc habet Pater veri illius ac germani CHRisti, quem exultationis oleo præ consortibus suis perfudit, cùm humanitatem diuinitate perunxit, vt faceret vtraque vnum. *Et alio loco:* Spiritu, *inquit*, res nostras moderante, cui nos ipsos dedimus, & caput nostræ initiationis, oleo delibutum à Patre omnipotente, & Filio vnigenito, & Spiritu sancto ac Deo.

Psal: 44. *Ephe: 2.* *In oratione ad patrẽ, cùm ei curam Ecclesiæ cõmisisset.*

Et hactenus quidem peracta est Consecratio, confectum Sacramentum. Iamq; ille qui consecratur, non ampliùs Electus, sed Consecratus appellatur. Quo in loco modicum insistamus. Sancti estote Patres mei, quoniam Dominus vester sanctus est; quoniam impositio manuum quæ facta est super capita vestra, sancta fuit; quoniam

vnctio

vnctio qua vncti estis, sancta est; quoniam verba, signa, & operationes consecrationis vestræ, non sancta modò sunt, sed sanctissima etiam. Sancti igitur estote & vos, dateq; omnem operam, ne sancta impurè, sublimia demissè, honore digna turpiter; & vt vno verbo complectar, Spiritualia terrenè celebretis: ne hæc ipsa membra vestra, organa diuina, instrumenta ratione prædita; instrumenta quæ à præclaro artifice Spiritu sancto concinnantur atque pulsantur, ambitionis, cupiditatis, libidinis, ac turpitudinis arma efficiatis; ne templum Dei, tàm sanctè consecratum, poluatis, ac contaminetis; ne parietes dealbati sitis, & dicamini; ne similes efficiamini sepulchris dealbatis, quod quondam Pharisæis obiecit Christus Dominus, quæ à foris patent hominibus speciosa, intus verò plena sunt ossibus mortuorum & spurcicia; ne omnia quidem sancta habeatis, ipsi autem prophani sitis. Audite quid dicat Dominus: Loquere ad Aaron; Homo de semine tuo per familias, qui habuerit maculam, non offerat panes Domino Deo suo, nec accedat ad ministerium eius. Si enim homo apud hominem, *inquit Gregorius*, de quo minimè presumit

Actu: 23.

Matth: 23.

Leuiit: 21.

Parte prima pastoralis capit: 11.

ſumit fieri interceſſor, erubeſcit, qua mente apud Deum interceſsionis locum pro populo arripit, qui familiarem ſe eius gratię per vitę merita neſcit? aut ab illo quomodo alijs veniã poſtulet, qui vtrum ſit ſibi placatus, ignorat? Qua in re eſt formidandum, ne qui placare iram poſſe creditur, hanc ipſe ex proprio

Eſa: 52. reatu mereatur. *Mundamini igitur qui fertis vaſa Domini. Quia neceſſe eſt vt mundas habere ſtudeat manus, qui diluere aliorum ſordes curat; ne tacta quæq; deteriùs inquinet, ſi ſordida in ſe mens lutum tenet. Et ideo in Sacerdotali habitu, ante omnia aurum fulget. Quid autem auro, quod cæteris metallis puriùs et precioſiùs eſt, deſignatur, niſi perfectio ſanctitatis?*

Thren: 4. *Aurum igitur obſcuratur optimum, cùm terrenis actibus ſanctitas vitæ polluitur. Moneat vos*

Exod: 19. *illud, quòd ad montem fumantem, neq; ex populo quiſquam, neque ex ſenioribus & Sacerdotibus populi, ſed neq; Aaron atque filij eius, quàmuis ſumma cura & diligentia purgati acceſſerũt,*

Leuit. 10. *ſed ſolus Moyſes. Moneat exemplum Nadab & Abiud, quod nouo duntaxat igne thura adoleuiſſent, nouo quoque igne abſumpti ſunt; atque eodem*

eodem tempore, & loco, quo nefario crimine se deuinxerunt, perierunt: ac ne patrē quidem Aaronem primum apud Deum, secundum Moysem, tenentem locum, ipsos à periculo vindicare potuisse. Tum etiam id, quod Heli Sacerdoti, ipsi quidem viro bono, nimis tamen filijs indulgenti, accidit. Moneat etiam funestus casus Ozæ, Arcam cadentem non expiatis manibus fulcire volentis. Sancti ergo estote, quoniam dux vester, & caput vestrum sanctum est: quoniam manibus carneis, diuina & cœlestia tractatis: quoniam omnis integritatis & innocentiæ, estis duces & magistri. Sanctitatis autem vestræ, illam mensuram, illum modum, ponit sanctus Chrysostomus: Quanta, *inquit ille*, inter sese differentia homines rationis vsum habentes, & bruta ratione carentia dissident; tantum sanè discrimen inter eum qui pascit, atque eos qui pascuntur, esse velim, vt ne maius etiam exigam: siquidem in multò etiam maioribus rebus periculum ipsum versatur. Etenim Sacerdotium ipsum in terra quidem peragitur, sed in rerum cœlestium classem ordinemq; referendū est. Atque id perquàm meritò: quippè non mortalis

1. Reg: 4.

2. Reg: 6.

Chrysost: lib: 2. de Sacerdotio.

Ibidem Lib: 3. de Sacerdotio

talis quiſquam, non Angelus, non Archangelus, non alia quæuis creata potentia, ſed ipſe Paracletus ordinem huiuſmodi diſpoſuit: qui mortalibus hominibus etiamnũ in carne manentibus autor fuit, vt angelorum miniſteriũ animo conciperent. Idcirco neceſſe eſt Sacerdotem ſic eſſe purum, vt ſi in ipſis cœlis collocatus, inter cœleſtes illas virtutes medius ſtaret, eiuſq; animum ſolaribus radijs puriorem eſſe oportet; vt ne quando Spiritus ſanctus deſolatum illum relinquat, vt dicere poſsit: Viuo equidem non amplius ego, viuit autem in me Chriſtus. Eum enim qui pro ciuitate tota, quid dico ciuitate? imò verò pro vniuerſo terrarũ orbe legatus intercedit, deprecatorq; eſt apud Deum; vt hominum omnium, non viuentium modò, ſed etiam mortuorum, peccatis propitius fiat, qualem quæſo eſſe oportet? Quum autem ille & Spiritum ſanctum inuocauerit, ſacrificiumq; illud horrore ac reuerentia pleniſsimum perfecerit, communi omnium Domino manibus aſsiduè pertractato: quæro ex te, quoto illum in ordine collocabimus? quantam autem ab eo integritatem exigemus?

Lib. 6. de Sacerdotio.

Galat: 2.

Sacrificium horrore ac reuerentia pleniſsimum.

gemus? quantã religionem? Considera enim quales manus illas administrantes esse oportent: qualem linguam, quę verba illa effundat: qua denique re non puriorem sanctioremue esse conueniat animam, quę tantum illum, tamq; dignum Spiritum receperit. Per id tempus & Angeli Sacerdoti assident, & coelestium potestatũ vniuersus ordo clamores excitat; et locus Altari vicinus in illius honorem qui immolatur, angelorum choris plenus est: Luminis instar, vniuersum orbẽ illustrantis. *Et hæc quidem CHrysostomus. Nos autem ea quæ sequuntur, oratione prosequamur.*

Angeli Sacerdoti assident.

C*Onfecto Sacramẽto, confert se diuinus Hierarcha ad Spiritualem Oeconomiam, sanctæq; prolis gubernationem. Armat igitur primùm & instruit nouum sponsum, dat regendæ & gubernandæ familiæ instrumenta ac gubernacula. Et cùm omne regimen omnisq; administratio, authoritate & amore cõtineatur:* Oderunt enim peccare mali, formidine pœnę: Oderunt peccare boni, virtutis amore. *tradit inprimis in manus*

noui Antistitis consecratum Baculum; auctoritatis scilicet et disciplinæ insigne, sustentaculum imbecillitatis humanæ; vt sit in coërcendis vitijs piè seuerus, iudicium sine ira tenens, lenis in fouendis virtutibus, audientium animos demulcens, in tranquillitate seueritatis censuram non deserens; vt reuocet errantes, regat iustos, pungat et stimulet ignauos et inertes, repellat nocentes: ac,

Ezech: 34. *iuxta Ezechielem, attrahat vagũ, sustentet languidum, stimulet pigrum; portet in humeris suis, exemplo Principis pastorum, ægrum & debile.*

Lib: 3. de Cõsideratione. Vt increduli, *inquit Bernardus,* conuertantur ad fidem, conuersi non auertantur, auersi reuertantur, peruersi ordinentur ad rectitudinem, subuersi ad veritatem reuocentur, subuersores conuincantur; vt vel emendentur ipsi, si fieri potest; vel si non, perdant auctoritatem facultatemq; alios subuertendi.

Excusserunt hoc insigne potestatis & authoritatis, disciplinæ item de manibus Pontificum, huius sæculi hæretici, et ideo in omni rerum confusione & perturbatione versantur. Non potest enim Deo esse contrariũ quid, et sibimet cohærere, aut secum cõsentire: dicebat Bernardus.

Lib: 5. de Cõsideratione.

Nec

Nec possunt verè dicere; Virga tua, & baculus tuus, ipsa me consolata sunt. *Ideo ne filij quidem, quia extra disciplinam sunt: qua sublata et extincta, omnem ordinem auferri, omnem recti & honesti differentiam extingui oportet.* Impunitas enim, *inquit idem Bernardus,* incuriæ soboles, insolentiæ mater, radix impudentiæ, transgressionis nutrix, matris noxiæ libertatis pessima soboles hæc. *Sed nunquam excussissent, si Pontifices rem magis, quàm insignia rei, complecti voluissent; & si pro religione potiùs contra impietatem, pro fide contra perfidiam, pro veritate contra mendacium, pro virtute contra scelus; pro iustitia contra iniustitiam, pro pudore contra flagitium & impudentiam, quàm pro suis commodis ac honoribus, ea potestate et auctoritate quæ illis à Deo tradita est, vti voluissent. Verùm cùm hæ nuptiæ, hocq; regimen, non tam timoris, quàm amoris sit; non tam seueritatis, quàm charitatis:* Nam & CHRistus Dominus dilexit Ecclesiam, & tradidit semetipsum pro ea, vt illam sanctificaret, mundans eam lauacro aquæ in verbo vitæ; vt exhiberet ipse sibi gloriosam Ecclesiam, non habentem maculã,

Psal: 22.
Hebr: 12.
Lib: 3. *de Cõsideratione.*
Ephes: 5.

aut rugam, aut aliquid huiuſcemodi, ſed vt ſit ſancta & immaculata. *Et eum quem vicarium loco ſui relicturus erat, priuſquam illi deſpondiſſet, ter interrogauit, num ſe diligeret, & propter ſe ſponſam ſuam. Quod cùm ille ſumma aſſeueratione ter profeſſus fuiſſet, tum demum illud audiuit: Paſce oues meas, paſce agnos meos.*

Ioan: vlt.

Sanè qui dicit, Amice aſcende ſuperiùs, *ait BERnardus*, amicum fore fidit. Si minus inueniat, non expedit quidem. Qui eleuauit, & deijcere poteſt. Sera querela, quoniam eleuãs alliſiſti me. *Eius igitur amoris & charitatis ſymbolum, ſacer Conſecrator nouo ſponſo tribuit, conſecratum ANNVLVM: eum monens, vt accipiat Annulum, fidei ſcilicet et amoris ſignaculum, quatenus ſponſam Dei, Sanctam videlicet Eccleſiam, intemerata fide ornatus, illibatam cuſtodiat. In quo amore & dilectione ſi paſtores perſiſterent*, Super muros Hieruſalem, *vt inquit Eſaias*, ſtarent cuſtodes, tota die ac tota nocte non tacentes. *Habitaret enim iuuenis cum virgine: et gauderet ſponſus ſuper ſponſam, & gauderet ſuper illos Deus eorum. Dura enim vt mors eſt dilectio, & tanquam infernus*

Lib: 2. de Cõſideratione. *Lucæ 14.* *Pſal: 101.* *Eſaiæ 62.* *Cant: 8.*

æmula-

æmulatio. Cupiditas et amor, dulces ſunt tyrãni. Videmus bubulcum, *inquit NAZIanzenus*, ob vitulum vnum ab armento aberrantẽ, vel paſtorem ob pecudem decadis grege deſideratam, vel auem ob nidulũ quem ad breue tempus reliquit, vſque adeò diſcrutiari ſolere; vt & illi arreptis fiſtulis, in ſpeculam quandam euecti, calamos omnes mœrore impleant, atq; palantia animalia quaſi ratione prædita euocent; ac ſi paruerint, maiorem ex illis, quàm ex reliquis ſimul omnibus, delectationem percipiant: hæc autem ſtridens ad nidum conuolet, pullisq; ſtridentibus aduoluatur, eoſq́ue pennis foueat: quo tandem chariores eſſe par eſt apud bonum egregiumq; paſtorem oues rationis participes, & pro quarum ſalute nonnihil periculi adijt: quandoquidem hoc quoq; acriores animi flammas excitat. *Qui amor cùm in paſtoribus noſtri ſæculi non ſit, ideò non gaudet ſponſus ſuper ſponſam ſuam; ideò alienã ſequitur; ideò vbiuis potiùs libentiùs agit, quàm in ouilibus ſuis: Ideò alij priùs ex hac vita decedunt, quàm Cathedras ſuas reuiſerunt: ideò in Geographicis tabulis neceſſe habent ſitus & locum*

In Oratione Poſteaquam rure in vrbẽ rediiſſet.

cum Episcopatuum suorum quærere. Quid capiet piscator ille, qui procul à littore abest? sit peritissimus, sit solertissimus licet, pastor item ille quid proficiet, qui stabulum ingreditur nunquã?

Epistola 92. Quis inter fluctus, *inquit LEO*, nauem diriget, si gubernator abscedat? quis ab insidijs oues custodiet, si pastoris cura non vigilet? quis denique latronibus obsistet, & furibus, si speculatorem in prospectu explorationis locatum, ab intentione sollicitudinis amor quietis abducat? *Et tamen grauiter ferimus, quòd in eum locum deducta sit res Ecclesiastica: Nemo nos plus læsit quàm nos ipsi, sed et hucusq; lædimus. Vnde autẽ hæc tam supina negligentia? nisi inde, quòd Christum Iesum non amamus; quòd salutis nostræ nullam, vel perexiguam rationem habemus; quòd Academicas quasdam quæstiones sequamur.* Negligẽter pascens toties commendatum Dominicum gregem, *inquit magnus Leo*, conuincitur summum non amare pastorem.

Pastor consecratur, ergo pascua illi traduntur. Accipit Consecrator Euangeliorum librum, cumq; nouo Præsuli tradit: Accipe, *inquit*,

Euange-

Euangeliũ, & vade prædica populo tibi commisso. Potens est enim Deus tibi augere gratiam suam. *Ac si diceret: Ne putes in Paulo & Petro, Tito & Timotheo, Chrysostomo & Augustino, munus & functionem Apostolicam desiisse: ne putes cœlestem illam benedictionem et auxilium æterni Patris sublatum esse; quo illi subnixi, profecti annunciauerunt Euangelium vniuerso mundo: potens est Deus etiam tibi dare gratiam suam, ac per te similia operari.* Etsi enim illi plus omnibus, *inquit BERnardus*, laborârunt, non tamen totum elaborauerunt, & tibi adhuc locus relictus est. *Neq; te illud tantoperè terreat, quòd sublimibus humanæ sapientiæ verbis careas, quòd seriùs ad sacrarum literarum lectionem accessisti, quòd nunquam Cathedram Doctoris conscenderis. Aude, et fac aliquid. Potens est enim Deus tibi augere gratiam suam. Nihil agentem, impossibile est benè operari. Meliùs serò, quàm nunquã: Nam & vndecimæ horæ operarij, diurnum acceperunt denarium.* PEtro nihil indoctius, Paulo nihil imperitius, *inquit CHRysostomus.* Et hoc illi profitebantur, nec eos hoc fateri pudebat. Etsi

Lib: 2. de Cõsideratione.

Matth: 20.

In Procemio Epistolæ ad Roman:

2. Cor: 11. imperitus sum, *inquit Paulus*, sermone, non tamen scientia: Sed tamen hic imperitus, & ille indoctus, sexcentos Philosophos superarunt; sexcẽtis Rhetoribus os obturârunt; suo ipsorum studio, propensaq́; voluntate, & Dei gratia, omnia peragentes. *Iniquè certè et calumniosè hæretici, vt in cæteris omnibus, ita et in hac parte conuiciantur, verbi Dei in Ecclesia Catholica nullam rationem haberi, sacram scripturã supprimi; aliunde potiùs, quàm ex scripturis diuinitùs traditis, dogmata populo Christiano proponi; humanas traditiones, pro diuinis præceptis et mandatis obtrudi: quæ illorum oratio, quàm vana, quàm cum euidenti calumnia coniuncta sit, hæc ipsa traditio libri Euangeliorum; hæc noui Pastoris compellatio, quæ quasi summã Pontificalis muneris continet, abundè docet. In qua Codicis traditione, tria nobis præcipuè sunt obseruanda. Primùm illud, quòd non ipse sibi, is qui populo Dei præficitur, codicẽ sumit: hoc enim hæreticorum proprium & peculiare semper fuit; sed à sede Christi, sed ex manu diuini Hierarchæ accipit. Nam neque Moyses quidem sibiipsi tabulas, in quibus Lex Dei conti-*

M. *nebatur,*

nebatur, sumpsit, sed de manu Dei acceptas populo tradidit. Et Paulus, id quod à Domino accepit, se tradidisse docet. Et Timotheum monet idem Paulus, vt id custodiat, non quod sibi priuata authoritate sumpsit, sed quod apud eum depositum est. Secundum verò illud animaduertendum erit, tradi illi Codicem Euangeliorum: non vnum aliquod Euangelium, non partem aliquam Euangelij: Nam hoc item hæreticorum proprium est, vt partem quidem vnam sacræ scripturæ tueantur, reliquas autem vel negligant, vel tanquam Apocryphas & profanas penitùs reijciant. Huic autem nostro totum traditur Euangelium; vt ita eius vnam partem tueatur, ita interpretetur, ne reliquarum sensum & veritatem peruertat: ita vni parti innitatur, vt reliquarum conseruet sanctitatem. Tertium demùm illud, quòd quæ Ecclesia illi tradit Euangelium, eadem & sensum ac interpretationem eius Euãgelij eũ docet; ne ipse nouos sensus quærat, ne sua figmẽta pro Catholica doctrina obtrudat; vt Spiritus Dei, non humani sensus, sequatur doctrinã. Prophetia enim, atque vniuersa scriptura, *inquit sanctus Petrus*, priuatę interpretationis

1. Cor: 11.
1. Tim: 6.
2. Pet: 1.

non est. *Vt enim illud Euangeliũ adfert, quod omnium temporum atque locorum est, ita et eam interpretationem sequi debet; si verus, si solidus, si Catholicus Doctor esse, & haberi vult; quæ omnium ætatum & temporum, omnium item gentium & nationum, iudicio & auctoritate sit comprobata. Hæcq́; illa est vera, inter Catholicum & hæreticum Doctorem atque Magistrũ differentia; quòd vterque sacræ scripturæ testimonijs vtitur, vterque Euangelium laudat, vterque pro hoc vitam sanguinemq́;, si ita opus sit, se profundere paratum esse dicit. Hic tamen hoc Euangeliũ, eiusq́; ministerium, priuata sibi sumit autoritate: ille à potestate ordinaria accepit: hic partem aliquam tuetur, ille totum simul corpus defendit: hic suos proprios, ille Ecclesiasticos astruit sensus. Et ideò Catholici Magistri doctrina, ad Deũ reuelantem, & Spiritum sanctum interpretantem, enarrantemq́; ac suggerentem refertur. Hæreticus diuina quidem verba adfert, sed suum sensum. Et verbis quidem diuinis summa & prima fides habenda est, sed illis tamẽ, quæ procedunt de ore Dei, & quæ os Domini locutum est. Quod autem hoc ipsum os diuinum*

sit,

sit, in Symbolo profitemur omnes: sed & ipsi profitentur nobiscum, si modò se intelligere & exaudire velint; etsi non pertinacia & malicia nonnunquã vincantur. Qui locutus est, *inquit*, per Prophetas. Et Vnam, Sanctam, Catholicam, et Apostolicam Ecclesiam. *Ecclesiæ Dei promissus est Spiritus sanctus; vnus igitur sibi non sumat, quod omnium est. Et idcirco hæreses semper vno pede claudicant: Catholica fides, vtriusq; pedis stabili firmatur gressu. Catholica fides, æternam & increatam veritatem sequitur, quæ omnium est; hæresis secundum Deum, vel vna cũ Deo, suos sensus & iudicia, duo insidiosissima idola colunt & adorant. Et proinde palpant tenebras Ægyptij. Cùm de populo Dei Scriptura dicit:* Vbicunque Israël erat, ibi lux erat. Exodi 10.
Sed quæ tandem causa eius, de qua supra dictum est, calumniæ? Non alia certè quàm illa, de qua quondam questus est IERemias: Sed & lamiæ nudauerunt mammas, lactauerunt catulos suos. filia populi mei, crudelis tanquam struthio in desertis. *Lamiæ, inquit, monstra fœdissimã ac crudelissima, tantum humanitatis, tantum charitatis habent, vt eos catulos, qui ex eis pro-* Thren: 4.

geniti sunt, lactent; vt his, quos illis Deus & natura commendauit, nudent vbera sua. Filia autem populi mei, Sacerdotes & Pontifices, ex quorum ore fontes doctrinæ irrigandis populis profluere debebant, struthionis instar sunt crudeles; quem nulla pietas, nulla suorum mouet charitas. Sic nostris infelicissimis temporibus. Lamiæ quidem hæreticorum humanam faciem habentes, sed beluina per impietatem corda gerentes, nudauerunt mammas, lactauerunt varijs erroribus catulos suos. Pastores autem, atq; Doctores Ecclesiæ, crudeles tanquam struthio, quibus nullum vilius videtur officij genus, hoc ipso verbi diuini prædicationis munere; & quod omnem excedit inhumanitatem, non solùm ipsi non lactant catulos suos, sed nec nutrices quidem ipsas, id est Parochos, ac reliquos inferiores Ecclesiæ ministros, hoc officij genere seriò perfungi patiuntur; dum vel eos huic muneri præficiunt, qui ipsi rationem vitæ suæ ignorant, vel alijs negocijs longè diuersis et pugnantibus impediunt. Atqui PAVLus necessitatem euangelisandi
1. Cor: 9. *sibi incumbere clamat: Væ enim, inquit, mihi, si non euangelisauero.* Etsi purpuratus, etsi de-

auratus

auratus incedis, *inquit Bernardus*, non est tamen quod horreas operam curamq; pastoralem, Pastoris hæres; non est quod erubescas Euangelium. Pastorem te populo huic aut nega, aut exhibe. Quis mihi det, antequam moriar, videre Ecclesiam Dei, sicut in diebus antiquis, quando Apostoli laxabant retia in capturam: non in capturam auri & argenti, sed in capturam animarum. Quàm cupio vos, *Episcopos compellat*, eorũ hæreditare vocem, quorum adepti estis sedem. Venerunt filij vsque ad partum, *ait Propheta*, & vires non habet parturiens. *Verùm & hæc quidem hactenus.*

Lib: 4. de cõsideratione.

Epist. 237.

Lucæ 5.

4. *Reg. 19.*

Accepto demùm nouus Pontifex à suo Consecratore, ac reliquis assistentibus, osculo pacis, de quo paulò post nobis dicendum erit; recedit ab Altari, ac deinceps eo tempore, quo populus Christianus dona & munera ad altare Dei, more veteri, eoq; laudatissimo, adferre solet: ipse quoque suo Consecratori, tanquam spirituali patri, munera offert. Sunt autẽ ea ex antiquissima Melchiadis Pontificis institutione, panis & vinum; quibus duæ anteferuntur faces. Offert panem et

vinum;

vinum; vel vt ostendat se in eius Sacerdotis functionem & munus succedere, cui sine omni in futurum pœnitentia iurauit Dominus, eum esse Sacerdotem secundum ordinem Melchisedech: vel, vt quidem ego iudico, ad designandam paupertatem Episcoporum primitiuæ illius Ecclesiæ; in qua summæ opes, summæ diuitiæ, panis & vinum fuerunt. Dantur autem hæc munera clara luce, et amplius duabus facibus accensis, ne quid inter hæc leuia munera speciosius colore, pondere preciosius (scitis quid intelligam) subrepat ac subijciatur. Malè enim agitur, cùm ea quæ virtuti et pietati debentur, asino onusto auro conferuntur.

Psal: 109.

Assumitur demum sacer Antistes à suis collegis, in communionem & participationem orationis, ac mysticæ mensæ. Ac vt quondam Elias quadraginta dierum & noctium ad montem vsque Oreb Dei visionis, iter emensurus, cœlitùs delato communitur viatico: Sic iste contra omnia prolixi & difficillimi itineris pericula, cõtra omnes visibilium, & qui videri non possunt, inimicorum insidias, contra principes & potestates tenebrarum mundi huius, confirmatur & roboratur

3. Reg: 19.

Ephes: 6.

boratur pane illo, qui de cœlo descendit: quem Ioan: 6.
qui dignè manducat, non moritur, sed habet vitam æternam. Super quem panem, *iuxta Esaiam,* requieuit Spiritus Domini, spiritus sapientię & intellectus, spiritus consilij & fortitudinis, spiritus scientię & pietatis: & repleuit eum spiritus timoris Domini. *Quorum donorum participes efficiuntur omnes illi, qui dignè & religiosè tanto reficiuntur viatico.* Esaiæ 11.

Cœlesti mysterio refectus, armatur demùm ille, cui cum Aspide & Basilisco, cum rugiente Leone & Dracone, congrediendum est; cui cum portis ipsis inferi pugna instat; cui omnium necesse est ferre tentationes. Necubi nudo quis aut neglecto loco deprehensus, letale vulnus adferat. Nam etsi ego latens in cauerna, *dicit Bernardus,* & quasi sub modio non quidem lucẽs, sed fumigans, ventorum tamen impetus nec sic quidem declinare sufficio; quid positus supra montem, positus supra candelabrum patietur? *Imponitur igitur capiti eius sacra Cydaris, bicornisq; galea, cum Patris omnipotentis inuocatione; cuius præclara est bonitas, & virtus immensa, totiusque decoris ornamentum.* Psal: 90. 1. Pet: 5. Matth:16.

Imponimus, *inquit diuinus Hierarcha*, capiti huius Antiſtitis & agoniſtę tui, galeam munitionis & ſalutis; quatenus decorata facie, & armato capite, non generis & proſapię vetuſtate, non ſtipatorum vi & armata manu, non magnis neceſsitatibus & clientelis, ſed cornibus vtriuſq; teſtamenti terribilis appareat aduerſarijs veritatis: & te ei largiente gratiam, impugnator eorũ robuſtus exiſtat. Qui Moyſi famuli tui faciem, ex tui ſermonis conſortio decoratam, lucidiſsimis claritatis ac veritatis cornibus inſigniſti, & capiti Aaron Pontificis tui Tyaram imponi iuſsiſti. *Tali armatura inſtruebantur primi religionis noſtræ duces & Antiſtites; hacq; deuicerunt regna, obturauerunt ora leonum, extinxerũt impetum ignis, effugauerunt aciem gladij, conualuerunt de infirmitate, fortes facti ſunt in bello, caſtra verterunt exterorum. His cornibus armatus PEtrus Neroni, Liberius Conſtantio, Ambroſius Theodoſio, Baſilius Valentino, Chryſoſtomus Arcadio, Leo Genſerico atq; Attilæ, noſter* STANISLAVS *BOLeſlao, alijq; alijs quàmplurimi reſtiterunt, terribileſq; apparuerunt. His cor-*

Exodi 34. *Exodi 28.* *Hebr: 11.*

nibus

nibus Ariana, Macedoniana, Nestoriana, Dioscori, Eutichetis, ac reliquorum monstrorũ dissipata est impietas; his omnis hæreticorum prauitas cessit. Vobis amplissimi Patres, nimis hæc cornua obtusa & attrita reddita sunt. Quietem & tranquillitatem nostram curamus; cœlum ruiturum existimamus, si quid liberiùs pro Ecclesia Dei dixerimus aut fecerimus. Nimis timidi sumus, nimis ocio & desidia torpemus. Et eo quidem tempore, *inquit Chrysostomus,* quo aura serena est & lucida, quo pascua libera & quieta, quo nulli luporum impetus & insidiæ greges vexant; *licet fortassè Pastori se prouoluere sub patulæ arboris vmbra, fistula dulce canere: At vbi imbres & tempestates insurgũt, vbi oues dissipantur, vbi lupus ad præsepia adest; tum pastor vmbram deserat oportet, tum pro tripudio & choro cursum, pro fistula & tibia fundam & baculum arripiat, oportet. Et fuit quidem quoddam tempus, cùm magna erat Ecclesiæ Dei pax, magna quies, rerumq; omnium secundissimus afflatus; tùm fortassè licuit multis ociosos esse, suisq; voluptatibus & quiete perfrui, suis lucris & commodis incubare: Nunc tempestas*

 adest,

adest, summosq; feriunt fulmina montes: nunc præsentia naufragia vbique ante oculos versantur nostros; nunc dura bella & conflictus imminent; nunc alia est ratio omnium rerum. Excutiendus est iste sopor; voluptates reijciendæ; ad arma, ad gubernacula vobis recurrendum, priusquàm extremum naufragium vos, gregesq; vestros absorbet. Virtus enim in pace acquiritur, in pressura probatur, in victoria coronatur. Neque illorum temporum exemplis abutendum, neque illi homines nimis molles & delicati imitãdi, quod plerique vestrûm faciunt: sed illi potiùs primi fortissimi ac insuperabiles viri, Patres & fundatores vestri, qui omnia humana & diuina excellenti animi virtute superarûnt; qui nulla humana voluptate & recreatione vsi sunt; qui omnia mundi huius sicut stercora existimarûnt, vt Christum lucrifacerent; qui solas has voluptates atque delicias censebant, nempè à voluptatibus & delicijs abhorrere: Quorũ vita fuit, *vt Paulus docet*, in multa patientia, in tribulationibus, in necessitatibus, in angustijs, in plagis, in carceribus, in labore & ærumna, in vigilijs multis, in fame & siti, in ieiunijs multis, in fri-

Philip: 3.

2. Cor: 6. & 11.

gore

gore & nuditate; in itineribus sæpè; pericu-
lis fluminum, periculis latronum, periculis ex
genere, periculis ex gentibus, periculis in ci-
uitate, periculis in solitudine, periculis in ma-
ri, periculis in falsis fratribus. Per gloriam &
ignobilitatem, per infamiam & bonam famã.
Vt seductores, & veraces: quasi purgamenta Hebr: II.
mundi huius existimati, ludibria & verbera
experti: lapidati sunt, secti sunt, tentati sunt,
in occisione gladij mortui sunt. Circuierunt
in melotis, in pellibus caprinis; egentes, an-
gustiati, afflicti; in solitudinibus errantes, in
montibus, & speluncis, & cauernis terræ; qui-
bus dignus non erat mundus. *Tradiderunt
corpora sua ad supplicia, & lauerunt stolas suas* Apoca: 22.
*in sanguine agni, & ideò receperunt palmas; &
ideò sempiterno cœlo cum duce et imperatore suo
Christo fruuntur: & ideò nomina eorum scripta* Apoc: 20.
*sunt in libro vitæ: et ideò memoria eorum ex ore
hominum non peribit in sempiternum. Hi vobis
potiùs tali tempore, his periculis imitandi sunt, et
moribus exprimendi, quàm dissoluti & eneruati
illi: qui et ipsi, si vigilantiores atque diligentio-
res suis temporibus esse voluissent, & Ecclesiæ*

 Dei

Dei meliùs consuluissent, & officio suo conuenientiùs functi fuissent, & vobis pinguiorem ac vberiorem hæreditatem domini reliquissent; sed et exemplum sanctiùs, nomenq; illustriùs. Nam honores isti vestri atque summæ dignitates, mediæ quædam res natura sua sunt. Si enim præstanti virtute & vitæ innocentia quæruntur, si maximis vigilijs & laboribus sustinentur, si incredibili fructu & vtilitate eorum quibus præsis obsignantur, res quædam magnificæ & illustres putandæ sunt; & quæ plurimum decus atq; commendationem illis, in quos conferuntur, adferre solent: Sin verò dolo & fraude inuaduntur; vel quod fœdiùs est, si pecunia comparantur, si per luxum & desidiam produntur, potiùs quàm geruntur; si aliqua infelici calamitate, ac publicæ salutis ruina, concluduntur; tum in istis amplissimis nominibus honoris non modò dignitas nulla erit, sed erit etiam summa deformitas. Nam & virtutis vniuersæ, & iudicij, omnem opinionem euertunt. Quomodo enim ille vir bonus, qui vt suam qualemcunque astruat gloriolam, publicam salutem in summum discrimen adducere non dubitat? Quomodo recto iudicio præditus, qui neq;

seipsum

ſcipſum nouit, neque illud diſcernere poteſt; veram laudem & gloriam, non tam ex honoribus & dignitatibus pendere, quàm ex earum recta et ſalutari adminiſtratione: et qui non cernit ſe honoris vocabula, non dignitatis inſignia conſecutum eſſe: & qui ex eo laudem querit, quod non illi, ſed pecuniæ ſuæ collatum eſt. Nam & in militia præclarum quidem eſt Ducem exercitus creari, turmas & legiones ducere; ſed ſi id virtute tua conſequaris, ſi ſtrenuè cum hoſte dimices, ſi præclaram aliquam victoriam Reipub. parias: ſin aliter, quantò plures perdideris, tantò illuſtriora ad omnem poſteritatem excitabis infamiæ tuæ trophæa. Magna dico, ſed & in paruis hoc idē videre licet. In Comœdia vel Tragœdia pulchrum quidem eſt Priami Regis, aut Agamemnonis, aut Aiacis perſonam ſuſtinere; ſed ſi Priami imperio dignam ſpeciem geras, ſi lacertis firmus ſis, ſi voce valeas; ſi nihil horum, longè honeſtiùs & pulchriùs eſt cum decore, vel Therſitis, vel Daui, aut Getæ cuiuſquam perſonam ſuſtinere, quàm cum turpitudine et dedecore Heroas ac ſemideos repræſentare, miſerabiliſq; potiùs quàm ſuſpiciendus apparere. Hiſtrio

ſtrio hæc in fabula videbit, Epiſcopus Sacerdos in ſumma ſalutis ſuæ, ac tot populorum incolumitate, non videbit? Quæ ſi maiores noſtri apud ſe diligentiùs perpendiſſent, nunquam profectò in eos ſcopulos atque pericula, rem Chriſtianam adduxiſſent; & ipſi longè nobilius nomen & gloriam poſt ſe reliquiſſent. Nunc alia tempora, alios poſtulant mores. Stultum & inſanum eſt in procella et turbulento mari molliter cubare velle.

Parte prima Paſtoralis: Cap: 9. Quieto mari, *inquit Gregorius*, rectè nauem etiam negligens, & imperitus nauta dirigit: turbato autem tempeſtatis fluctibus, etiam peritus & vigilans nauta ſe confundit. *Neque tamen animo deficiendum eſt, neque tamen malis cedendum, ac veluti deſperata ſalute, clauum*

Hebr: 12. *& gubernacula dimittenda: Nondum enim ad ſanguinem vſque ipſum reſtitimus. Non eſt vir fortis, cui non creſcit animus in ipſa rerum difficultate. Maior eſt ille qui in nobis eſt, quàm*

Ioan: 16. *aduerſus nos. Confidite, vicit ille mundum, et nos vincemus.*

In quo ſtudio & conatu, cùm nihil magis cauendum fugiendumq́; ſit, quàm ſtudium vanæ & inanis gloriæ, ne quid ambitioſè, ne quid humanæ

manæ laudis causa fiat. Nihil enim tã ingloriũ dicebat Bernardus, quàm Episcopũ gloriæ cupidũ depræhendi. *Permulti autem inueniuntur ad ea, quæ pietatis & religionis sunt prompti exercenda, sed sola honoris cupiditate ducuntur: vbi autem eorum pietas arbitris caret, ibi quoque rectè merendi languescit alacritas.* Stultissimis vtique mulierculis, *dicit Nazianzenus*, haud dissimiles, quæ natura pulchritudine carentes, ad colores confugiunt, theatricéq;, vt sic loquar, comptæ atque ornatæ sunt; ob venustatem inuenustæ, ob affectatam formam deformes. *Et hoc est, inquit Gregorius, quod dicit scriptura:* Tradidit in captiuitatem virtutẽ eorum, & pulchritudinem eorum in manus inimici. *In captiuitatem etenim virtus, & pulchritudo in manus inimici traditur, dum alterius iudicis, quàm Dei testimonium, quærit: fouea est mentis, memoria propriæ virtutis. Dum enim se apud se erigit, apud humilitatis auctorem cadit. Exciderat Regio Prophetæ paulò liberiùs verbũ; Ego dixi in abundantia mea, non mouebor in æternum: & statim damnum sentit; Auertisti faciem tuam à me, & factus sum conturbatus.*

Epistola 126.

In funere patris sui.

Quarta parte Pastoralis.

Psal: 77.

Psal: 29.

O *Quam*

Quam enim virtutẽ proprius oculus videt, Dei non videt: In quo vitio declinando eò magis nos circũspectos esse oportet, quòd hoc malũ vltimò sapientẽ deserat: hoc vestimentũ dicebat Plato esse, quod postremum anima sapientis deponit. Ideò velantur manus operarij nouis integumentis; ne aut sibiipse, aut hominibus, placere velit. Vt antè interni iudicis oculos omnia virtutum bona ex charitate decorentur, & cuncta quæ coram hominibus rutilant, hæc in conspectu occulti arbitri flamma intimi amoris accendat; vt in omnibus

Actuum 21. *exemplo & instituto Apostoli honorificemus ministerium nostrum, non nos ipsos: aut potiùs honorificando ministerium nostrum, nos ipsos honorificemus.* Honorificabimus autem, *inquit Bernardus*, non cultu vestium, non equorum fastu, non amplis ędificijs; sed grauitate morũ, maturitate consiliorum, actuum honestate, studijs spiritualibus, operibus bonis. Si enim mundo placemus, cur Sacerdotes? Si Deo, cur qualis populus, talis Sacerdos? Deus dissipabit ossa eorum: qui hominibus placent, confusi sunt; quoniam Dominus spreuit eos. Fidelis Pontifex, qui bona quælibet per manus su-

Epistola 28. *Et Epist:* 42.

as tran-

as transeuntia, siue diuina beneficia ad homi-
nes, siue hominum vota ad Deum columbino
intuens oculo, nihil sibi reseruat ex omnibus.
Quo puritatis intimę bono gloriari nō potest
veraciter, nisi qui extrinsecus perfectè glori-
olas omnes respuerit. Nec enim tutum arbi-
tratur, labijs hominum committere gloriam
suam, arcæ vtiq; sine claue & sine sera, nulliq;
omninò clausæ nocere volenti, non tutum o-
mninò sed stultum ibi thesaurum recondere,
vnde non valeas resumere cùm volueris, sa-
num vas & inconcussum conscientia, & secre-
tis seruandis idoneum, nullis patens insidijs,
nulli violentię cedens: adest viuo, mortuum
sequitur. Vbi mihi gloria, vel confusio per-
petua, pro ratione depositi. Quin ne ex toto
quidem, vel ipsi conscientię meę credo; quip-
pè cùm ne ipsa quidem me queat comprehen-
dere totum, propter quod Ieremias fidenter
loquebatur Deo: Diem hominis non concu- *Hiere: 17.*
piui, tu scis solus; meritò constitutus est iu-
dex viuorum & mortuorum, qui finxit singu-
latim corda vniuersorum, & intelligit omnia
opera eorum. Solum attendo iudicem, quem

ſolum iuſtificatorem agnoſco. Sit gloria in excelſis Deo, & in terra pax hominibus. De vultu tali iudicium meum prodeat opto: cui inſit amor, error abſit & perturbatio. *Summi igitur Parentis auxilium imploratur, vt circumdare velit manus miniſtri ſui mundicia noui hominis, qui de cælo deſcendit.* Vt quemadmodũ

Gene: 27. IAcob dilectus Domino, pelliceis hædorum coopertis manibus, paternam benedictionem, oblato patri cibo potuq; gratiſsimo, impetrauit; ſic & iſte oblata per manus ſuas hoſtia, ſalutarem gratię illius benedictionem impetratione mereatur.

Collocatur deinceps Epiſcopus, hoc eſt inſpe-

De Dignitate Sacerdotali Cap: 6. *ctor omnium, in editiore ſupra omnes loco, inquit Ambroſius; vt ita cunctos reſpiciat, & cunctorum oculi in eum reſpiciant. Quid ni locetur in eminenti, ait BERnardus, vnde proſpectet omnia qui Speculator ſuper omnia conſtituitur? Collocatur in ſede Ieſu Chriſti homo mortalis, qui aliquando iudicium & ſententiam, vel æternæ ſuæ ſalutis, vel perpetuæ damnationis, ex eodem loco prout eundem tutatus fuerit, reportaturus eſt. Collocatur in ſolio illius, cuius ſedes Throni*

ſunt,

ni sunt, mentes tranquillissimæ & placidissimæ, pace perenni, quæ exuperat omnem intellectum, perpetuò fruentes. In quem desiderant & Angeli prospicere; cui omnes Patriarchæ seruierunt; cui omnes Prophetæ testimonium reddiderunt; cuius pedum vel ipsum corrigium calciamenti qui soluat, indignum se iudicat ille, quo nullus maior extitit inter natos mulierum. Cuius loci consideratio, *inquit Bernardus*, facit honoris contemptorem in honore etiam ipso. In altoq positum, non altum sapere difficilè est, & omninò inusitatum; sed quantò inusitatiùs, tantò gloriosiùs: timor de adepta iam altitudine, tendere magis facit, quàm placere ipsam altitudinem. Nulla splendidior gemma in omni præcipuè ornatu Pontificis, ipsa humilitate: quò enim celsior cœteris, eò humilitate apparet illustrior, et seipso. Blanditur Cathedra, specula est, non domus: qui eleuauit, deÿcere potest. Consideras gradum, & casum metue: consideras fastigium dignitatis, & vide faciē abyssi deorsum. Occupare enim locum, & non facere fructum, nec loco expedit, nec personæ. Hæc quidē hactenus diuinitùs Bernardus.

Lib:2. de Cōsideratione.

Epist: 237.

Quanta igitur vitæ cœlestis integritate, innocentia, continentia, æquitate, moderatione, cõstantia, patientia; quanto impetu mentis ad sempiternam gloriam, ac reliquas virtutes, vita sanctissima, & moribus probatissimis, & studio diuinæ virtutis ac charitatis ardentissimo, ad hunc ipsum primum nuptiarum accubitum tuendum et exornandum opus sit, ipsi videtis; quàm candida & illustri veste, vt par dignitati & loco virtus adferatur. Simia in tecto, Rex fatuus in solio sedens; monstrosa res, gradus summus, et animus infimus; ingens auctoritas, & nutans stabilitas.

Secunda parte Pastoralis Cap: 6. Prouidendum igitur, *monet GRegorius*, quatenus & honore suppresso æquales nos subditis benè viuentibus putemus, & erga peruersos iura rectitudinis exercere non formidemus: nec præesse nos hominibus gaudeamus, sed prodesse. Summus enim locus ita benè regitur, cùm is qui præest vitijs potiùs, quàm hominibus dominatur: ita tamen, vt in corde seruetur humilitas, & in opere disciplina; vt eos quos corrigimus, tacita nonnunquam cogitatione nobis ipsis præferamus: sic iura disciplinę exerceantur contra delinquentes, vt

pietatis

pietatis viſcera non amittantur: ſit amor, ſed non emolliens; ſit rigor, ſed non exaſperans; ſit zelus, ſed non immoderatè ſæuiens; ſit pietas, ſed non pluſquam expedit parcens, vt in arce regiminis iuſtitia clementię permiſceatur: nam ſecta immaturè vulnera deteriùs inferueſcunt; & niſi cum tempore medicamenta conueniant, conſtat quod medendi officium amittunt: vt non de ſubditis creſcamus, ſed ipſi de nobis. Principem enim te conſtituerunt, ſed ſibi, non tibi. *vt in omnibus illud quod monet Bernardus, diligenter expendatur; quid liceat, quid deceat, quid expediat.* Plus erga corrigendos, *docet ſanctus Leo*, agat beneuolentia, quàm ſeueritas: plus cohortatio, quàm commotio: plus charitas, quàm poteſtas. *His legibus hoc tantum tuetur & exornatur ſolium; his ipſe ſolij Princeps et Dominus IEſus Chriſtus vſus eſt. Ad cuius loci dignam adminiſtrationem, magnificè cohortatur Pontifices NIColaus primus:* Epiſcopi eſtis, exurgentia in Eccleſia Chriſti horrenda pericula prouidete: ſpeculatores eſtis, in altam mentis arcem conſcendite, & in gregem dominicum

Epiſtola 84.

In Epiſtola ad Epiſcopos Cõſtantinopolitanæ Sedi ſubiacentes.

feram

feram pesſimam irruere cupientem, à longè contemplamini. Quaſi tuba exaltate vocem veſtram, & annunciate populo Dei ſcelera eorum: ſuper montem excelſum; id eſt, altitudinem virtutum aſcendite. Qui euangeliſatis Syon, ſtate in fortitudine: poteſtatibus huius ſæculi, ex aduerſo aſcendite. *Ne veniat paterfamiliâs, & iubeat vos dare eum locum digniori; ne pro omnis æquitatis & honeſtatis Antiſtitibus, nequitiæ præſides eſſe videamini.*

Lucæ 14.

Sic igitur collocato Paſtore in ſua ſede, prorumpit vniuerſa Eccleſia in laudes & confeſſionem omnipotentis Dei; in quas omnis humana actio & inſtitutũ, meritò deſinere debet. Ducitur per templũ nouus Antiſtes, vt omnibus innoteſcat; commendatur ſummo Paſtori, et rectori omnium Deo: Vt quem Eccleſię ſuę Paſtorem præeſſe voluit, propitius reſpiciat: det illi verbo & exemplo proficere, & ad vitam, vnà cum grege ſibi commiſſo, ſempiternam peruenire. Quantumlibet enim fuerit peritus gubernandi, *inquit CHRyſoſtomus*, niſi inter huiuſcemodi gubernacula gratiam habeat, & pacem quę à Deo eſt; & nauiculam ſimul, & nauigantes

Sermone primo ad Titum

gantes procella inuoluet, mergetq́ profundo.

Pleno vestitu nuptiali ornatus & decoratus nouus Præsul, benedicit populo, ac dimittit Ecclesiam. Pleni amore & spiritu diuini Antistites, in mutuas salutationes, in mutua oscula, in mutuos amplexus effunduntur, mutuam sibi pacem tradentes & accipientes.

Precatur sacer consecrator nouo Præsuli, tanquam germano filio suo, in omni cura ac solicitudine subiecti sibi gregis, omnes salutares & optatos successus: Precatur nouus Pontifex consecratori suo, quem in patris loco vetustissimis institutis, per omnem vitam habere ac venerari iubetur, ter elata voce, multos felices & prosperos annos. Quem ritum τελεωτικὸν ἄσπασμον: *hoc autem est, Sacerdotalis perfectionis salutationẽ, & complexum, sacer vocat Dionysius: quam hoc modo explicat.* Nam & omnes, *inquit*, qui adsunt, sacrorum ordinum homines, & Pontifex ipse qui consecrauit, eum qui consecratus est salutant. Cùm enim sancta mens scientia, viq́ Pontificis, & diuina vocatione atque sanctimonia, ad Ecclesiastici ordinis consecrationem honoremq́ peruenit, tum charus est pa- In eodem Capite 5.

ribus sanctissimisq; ordinibus; & ad pulchritudinem diuinę similem perductus, mentes similes amat, atque ab eis sanctè redamatur. Hinc consalutatio illa inter Ecclesiastici ordinis homines seruatur & perficitur, quę sanctã parium similiumq; mentium societatem indicat, lætitiamq; mutuam, quę amore digna est, quippè quę diuinam pulchritudinem saluam et incolumem Ecclesiastici ordinis formę conseruet. Hæc Dionysius. *Amor siquidem Pastorum & concordia, salus & firmamentum est gregis. Decet enim eos, qui omnis pacis & amoris cæteris omnibus hominibus duces & auctores esse debent: ad cuius rei designationem, in*
Leuit: 6. *veteri lege non alius quàm Sacerdotes, ignem in templo Dei accendere iussi sunt; eos ipsos inter se nullis dissensionibus, nullis simultatibus omninò disiungi, sed mutuam pacem & charitatem amplecti. Sic enim animis coniuncti atq; concordes, viribus quoq; magis pollebunt; omnesq; inimicorum suorum fraudes & insidias, omnem vim & impetum, faciliùs sustinebunt, infringent, atque dissipabunt. Hoc enim est vnguentum Deo gratissimũ, quod descendit in barbã, barbam Aaron,*
Psal: 132.

& in oram vestimenti eius. Amor enim & concordia Pontificum, amorem & mutuam charitatem fouet Principum; quorum consensus, populi salus & concordia est. Hic est ros suauissimus montis Hermon, qui descendit in montem Syon; ibi mandauit Dominus benedictionem, et vitam vsque in sæculum.

EXposui, vt potui, Nuptias Sponsi & Sponsæ, Episcopi & Ecclesiæ: dixi, inter quos hoc contrahatur matrimonium; quis Nuptiarum Sponsor; qui exornatores & pronubi; quæ circumstantiæ; quis nuptiarum modus & ratio. Quo in loco, antequam dicendi finem facio, primùm ab hæreticis huius sæculi mihi inquirendũ esse putaui: Quæ causa fuit, cur, cùm se omnis vetustatis & antiquitatis studiosos & cultores esse dicant, ab his pulcherrimis & vetustissimis ritibus discesserunt? Cur nihil earum rerum, in designatione suorum Pastorum, faciunt? cur sine examine, Doctores; sine Sacerdotalis manus impositione, Pontifices; sine vnctione, Sacerdotes; sine missione, Apostolos; sine ritu sacro, sacrarij ministros esse velint? An hæc sacrosan-

cta non sunt? an non ex antiquissima & Apostolica traditione profluxerunt? an non diuinis Scripturis consentanea? an non munus & officium eius qui consecratur, re ipsa potiùs quàm verbis exprimentia, ac ob oculos planè ponentia? Cùm segniùs irritant, vt summus dixit Poëta, animos demissa per aures, quàm quæ sunt oculis subiecta fidelibus. Deinde, quæ causa fuit, cur homines quidem probatos, legitima vocatione in amplissima dignitate constitutos, tam sacro ritu consecratos repudiârunt? errones autẽ quosdam, sine vocatione, sine examine, sine sacramento, sine lare denique ac foco secuti sunt. aut quam tandem iustam causam, in illo acri & perspicaci iudicio Dei, eius suæ rebellionis & temeritatis reddituri sunt? Sacra Scriptura, inquiunt, nituntur; verum Dei verbum docent. Quo teste, aut iudice? Num de cœlo vox delapsa est à magnifica gloria, quæ eos audiendos esse iubeat? num multis & varijs signis & portentis sua confirmârunt? num admirabili consensu & concordia vigent? num vitæ quadam diuina et cœlesti sanctitate & integritate illustres sunt? num doctrinam quãdam eximiam, quæ omnem veterum

erudi-

eruditionem longis passibus post se relinquat, adferunt? num salutarem profectum vitæ & doctrinæ, in dies maiorem ac maiorem ostendunt? nihil certè horum. Quid sit euersum, videmus; quid sit extructum, non videmus: quid extirpatum sit, sentimus; quid satum, nondum perspicimus: nisi fortaßè pro fide ac religione, perfidiam; pro Euangelij veritate, flagitia; pro pace et charitate, intestina bella, ac in omnes bonos acerbũ odium: pro modestia, superbiam; pro libertate et moderatione, licentiam; pro castitate, libidinis indomitum laxamentum; pro tranquillitate, sæuam tempestatem; pro obedientia, legitimi imperij contemptionem; pro diuini amoris studio, rerum sacrarum, quæ amorem diuinum excitabãt, exitium orbi Christiano inuexerunt. Atqui dices; eos nihil aliud profiteri, quàm se purum verbũ Dei docere, sacraq; Scriptura niti. Porrò verbis, quicquid libet non satis est affirmare; exempla diuinæ virtutis, non voces inanes, requirimus: neque satis est verbo tantùm affirmare, vt id continuò credendum sit; non audio verba, sed opus attendo. Quis hoc idem ex veteribus hæreticis, quis ex nostris, professus non est?

Ioan: 8. *Atqui dicit veritas ipsa: Si ego testimoniū perhibeo de me ipso, testimonium meum non est verum: alius est qui testimonium perhibet de me, & scio quia verum est testimonium eius quod perhibet de me. Veritatis testimonium, si ipsa de se testetur,*

Psal: 115. *non erit verum: hominis natura mendacis & errori obnoxij, pro seipso in priuata causa, testimonium accipiemus? Nos, inquiunt, & vitæ, & doctrinæ suæ, locupletes habent testes.*

Epistola 75. *Atqui docet magnus BAsilius*, Oportere pari saltem facultate instructum esse illum, qui de alicuius doctrina, aut scriptis iudicaturus est, qua ille ipse, qui docet aut scribit, præditus sit. Nam & de opere rustico nemo potest rectè iudicare, nisi Agricola: & de recto & suaui concentu, nisi Musicus. Doctrinę autē quomodo erit ille iudex, qui neque præceptorem suum monstrare potest, neque tempus quo discebat? Multum autem opus esse elaborare, & multas insomnes noctes ducere, multasq; lachrymas ad Deum profundere, illum, qui veritatem quærit; quiue eius causa vnitatem

Ibidem. fraternam aliquo modo perturbare velit, docet idem Basilius. *Nimis ludimus in rebus*

maxi-

maximè ſerijs, cum iactura ſalutis & felicitatis noſtræ, omnium autem rerum humanarum extrema perturbatione. Sint teſtes, *ait idem Baſilius,* oculi iuſtorum, & aſpectus virorum perfectorum, qui illud liberè ac veriſsimè dicere poſſint: Plura quàm vos nouimus, atque internis viciorum ſpinis non tantoperè ſuffocamur; neque paucis ornamentis multiplicem maliciam admiſcuimus; quales noſtra ętas, vel nullos, vel pauciſsimos cùm ferat, vetus ſæculum nobis eſt appellandum, veteris ſæculi iudicijs vtendum. *Deinde Reges atque Principes, omneſq́; illi, penes quos conferendarum tantarum dignitatum & munerum ſumma teſtimonij eſt, mihi ſunt commonendi, eam legem Dei eſſe,* Vt ſi ſteterit teſtis mendax contra hominem, accuſans eum præuaricationis; ſtabunt ambo quorum cauſa eſt, ante Dominum, in conſpectu Sacerdotum & Iudicum, in diebus illis: cumq́; diligentiſsimè perſcrutatus inuenerit falſum teſtem dixiſſe contra fratrem ſuum mendacium, reddent ei ſicut fratri ſuo facere cogitauit, & auferes malum de medio tui: vt audientes cœteri timorem habeant; & ne

Epiſt: 86. 87.

Deuter: 19.

quiſquam

quiſquam audeat talia facere. Non miſerebeꝛ ris eius. *Quòd ſi in vnius hominis peculio, aut vitæ periculo, teſtis iniquus tam abominabilis eſt coram Domino, tantusq; plagis vapulat: quid in peculio et ſorte hæreditatis filij Dei? quid in ſalute ſponſæ & corporis IEſu Chriſti Eccleſiæ ſanctæ, pro qua ille ſeipſum tradidit, crucemq; ac mortem acerbiſſimam ſuſtulit? Quid in periculo æternæ ſalutis, vel interitus tot animarum, ſi quis aut per negligentiam, aut per beneuolentiã, aut per fœdiſſimum quæſtum mentitus fuerit; ac pro Sacerdote mercenarium, pro Pontifice lupũ, pro Paſtore furem & latronem, teſtimonio ſuo Eccleſiæ Dei præfecerit? quibus, & quantis hic ipſe plagis obnoxius erit?* Non eſt enim hoc

Epiſtola 87. conſulere populis, *inquit ſanctus LEO*, ſed nocere; nec præſtare regimen, ſed augere diſcrimen. Integritas enim præſidentium, ſalus eſt ſubditorum. Et difficilè eſt vt bono peragantur exitu, quę malo inchoata ſunt principio. *Recenſet Auerni pœnas Latinus Poëta, quas inferentes Orci præſides, exprobrant noxijs:* Vendidit hic patriã auro, dominumq; potentem impoſuit. *Quantò iuſtiùs, & cum*

maiore

maiore horrore id dicetur: Vendidit hic Ecclesiam auro, Pastoremq; negligentem imposuit, nequissimo quæstu. Omnium damnationis causam & pœnam sustinebit ille, qui malum pastorem & præfectum dedit. Qui enim cordi vulnus intulit, totum læsit corpus. Languente enim corde, in cassum membra vigent. Frustra miles contendit, si ab ipso militiæ duce erratur. Totius familię domini status & ordo nutabit, *ait sanctus Leo*, si, quod requiritur in corpore, nõ inuenietur in capite. *Et quid est communicare peccatis alienis, nisi talem effici eum qui eligit, qualis ille est, qui non meruit ordinari? Sicut autem boni operis sibi comparat fructum, qui rectũ seruat in eligendo Sacerdote iudicium; ita graui semetipsum afficit damno, qui ad summum dignitatis subleuat indignum.* Qui cui potestatem facit, *inquit Chrysostomus*, volenti Ecclesiam corrumpere, is certè author fuerit eorum omnium, quę perdita illius audacia turbauerit.

Epist: 87.

Lib: 4. de dignitate Sacerdotali.

Et ea quidem mala quæ nos diuexant, molestissima nobis sunt: hæc ipsa religionis Christianæ in multas partes fœda dilaceratio; hæc omnium rerum, tam diuinarum, quàm humanarũ,

summa perturbatio; hic ipse legum, magistratuum, iudiciorumq; contemptus; haec inobedientia, atq; omnis veteris disciplinae dissolutio; praui & corrupti mores, discordiae, bella, factiones, tumultus: si autem causas & origines earũ rerum diligenter expenderimus, ipsimet tantorum malorum fabri & auctores sumus: dum pueros viris, laicos Sacerdotibus, profanos religiosis; ignaros doctrinae, impuros, & omni scelere à prima sua aetate imbutos, rebus sacris, ac hominum expiandis vitijs, leuis nonnunquã compendij causa praeficimus; quae postea nequicquam magno, si fieri possit, redimere vellemus. Sed & populus Christianus nobis compellandus est: Num ita Pastoribus suis, vt par est, iuxta praeceptum PAuli, vti Christo Domino, pareat? Num sine voluntate & auctoritate eorum, nihil agat? num debitum honorem & reuerentiam, illis tribuat? num decimas & primitias laborum suorum, magna cum laeticia & hilaritate, vti praecepit Dominus, illis reddat? num eos, tanquam parentes, amet & reuereatur? num maiorum suorum legibus & institutis obtemperet? qui graui mulcta eos puniunt; qui praesente Archiepiscopo aut Episco-

Episcopo, vel impurũ aliquod verbum protulerit, vel minus moderatè se gesserit; an officiũ præstare se Deo, cum Iudæis atque fœdissimis Tyrannis arbitratur, si aliquid contra honorem, sanctitatem & autoritatem eorum dixerit, aut sanxerit? si in aliqua parte eorum fortunas atque dignitatem læserit; si aliquid ex eorum possessionibus per sacrilegium auerterit; an filij sunt Belial, filij sine iugo: vt spreto Samuele Deum spernant, & tradantur in manus Regis Babylonis; vt discant distantiam seruitutis Dei, à seruitute Regis terrarum?

Vos deinceps sanctissimi Antistites compello; num fidem semel datam sanctè & intemeratè seruetis? num sacrorum Symbolorum & mysteriorum puritatem, vitæ innocentia & integritate repræsentetis? num capita vestra, & manus vestras, sacris vnctionibus nitentes, puras & mundas ad Deum cœli pro salute populi tendatis; vt sitis omnium quidem bonorum exoratores, malorum autem auersores? num ascendistis ex aduersò, & opposuistis vos murum pro domo Israël; vt Ezech: 13. *stetis in prælio in die Domini? Num cum fideli Mose in perfractione deiecti parietis domus*

 Domini,

Domini, vitam et corpora vestra, murum pro salute populorum obiecistis? Num in lege Domini meditemini die ac nocte, ea discentes quæ alios doceatis? Psal: 1. *Præconis enim officium suscipit, quisquis ad Sacerdotium accedit; vt ante aduentum iudicis qui terribiliter sequitur, ipse clamando gradiatur: si autem Legis diuinæ est ignarus, quam clamoris vocem daturus est præco mutus? Num opibus ad subleuationem pauperum, an ad luxum vel auaritiam? num dignitate ad salutem & ornamentum populorum, an ad ambitionem & vanam gloriam? num potestate ad defensionem afflictorum, an oppressionem debilium vsi estis? Vestris quidem fulcimento & præsidio, alienis autem terrori & trepidationi; vt ruant qui noxiè stant, digni erigantur. Quòd si facitis, macti ea virtute este, columnæ & firmamenta Ecclesiæ Dei; expectantes Principis Pastorũ illam magnificam vocem:* Euge serue bone & fidelis, quia super pauca fuisti fidelis, supra multa te constituã, intra in gaudium Domini tui. Matth: 25.

Matth: 21. *Sin aliter, verendum est, ne malos malè perdat, vineam autem suam locet alijs operarijs.*

In Epistо: ad Titum, Sermone primo. Nam si is, *inquit Chrysostomus*, qui vnam animam

mam scandalisat, expedit ei, vt mola asinaria suspendatur circa collum eius, & demergatur in profundum maris: qui tot animas scandalisat, & vrbes integras, & plebes, viros, mulieres, pueros, ciues, rusticos, incolas suę ciuitatis, aliarumq; vrbium, quę illi subiectę sunt, quid pati merebitur? Nempè verò si plura triplo, quàm diximus, addas, nihil dicturus es, adeò vehemens pœna atque cruciatus huiusmodi hominibus imminet. Nam si horremus, dum iudicium id nobis subeundum est, in quo peccatorum propriorum rationem reddituri sumus; vt qui sentiamus, nos ignem illum æternum effugere nequaquam posse: quid illi expectandum est, qui tam multorum nomine causas sit dicturus? Quòd autem hoc verum sit, audi beatum Paulum, seu potiùs non Paulum, sed Christum Pauli ore loquentem: Parete ijs qui præsunt vobis, & concedite: nam illi vigilant pro animis vestris, tanquam rationem reddituri. Hiccinè exiguus tibi videtur comminationis terror? equidem illum, quantus sit, verbis exprimere non possum. Maximè autem puniendi illi fuerint, qui post eum

Chrysosto: de Sacerdotio Lib: 3.

Hebr: 13.

Chrysosto: de Sacerdotio Lib: 4.

honorem ſtudio atque ambitione adeptum, vel per ignauiam, vel per maliciam, vel per imperitiam, re ipſa non recte vtuntur.

Tu verò ſancte ANTIſtes, noua creatura Dei, diligenter te circumſpice, quis fueris, & qui nunc ſis. Quis in natura, *ait BERnardus,* quis in perſona; qualis in moribus, quæ ſub te, quę circa te, quę ſupra te ſunt: quid, cui, & apud quos promiſeris. Tenetur vox tua, *dicit Ambroſius,* non in tumulo mortuorum, ſed in libro viuentium: præſentibus Angelis locutus es, ſed & ipſo Chriſto. *Conſidera demùm, cuius dignitatis, ſanctitatis, formæ atque pulchritudinis, decoris item & maieſtatis, ſponſam acceperis: Vna eſt matri ſuæ, electa genitrici ſuæ; vt aurora conſurgens; pulchra vt luna, electa vt ſol, terribilis vt caſtrorum acies ordinata: cui datum eſt, vt cooperiat ſe byſſino ſplendenti & candido: quam lauit & ſanctificauit Sponſus eius, mundās eam lauacro aquæ in verbo vitæ; & tradidit ſemetipſum pro ea, vt exhiberet ſibi glorioſam, non habentem maculam aut rugam, columbam ſuam, perfectam ſuam: quam eandē maxima & precioſa dote Corporis et Sanguinis*

Libro 2. De Conſideratione.

In libro de ijs qui myſterijs initiantur, Cap: 2.

Cantic: 6.

Epheſ: 5.

guinis sui, Sacramentorũ, hæreditatis incorruptibilis et incontaminatæ, immarcescibilis conseruatæ in cœlis, largè et prolixè donauit: quã tot filiorum greges sanguine agni conspersorũ, vndique circumstant. Qua igitur diligentia & cautione ea ipsa pulcherrima mulierũ tibi custodiẽda erit, vt eam reddas sanctã et immaculatam Sponso suo iudici futuro; aut pro quali tibi deposito causa dicenda, ratioq́; reddenda erit? Cogita item, quæ sit ista tua totius ornatus & habitus immutatio? In quo solio consederis: et altiorem tu quidẽ locũ sortitus es, sed non tutiorem; sublimiorẽ, non securiorem. Terribilis prorsus, terribilis est locus iste. Gene: 28.
Locus, inquam, in quo stas, terra sancta est: lo- Exodi 3.
cus Christi est, vbi steterunt pedes eius. Locus il- Psal: 131.
lius est, quẽ constituit Deus dominũ domus suæ, Psal: 104.
et principẽ omnis possessionis suæ. Isteq́; Sacerdotij tui externus habitus, tuæ mentis ornatus designatio est. Nam Pontificalem gloriã, vt dixi, non iam nobis honor cõmendat vestium, sed splendor animarũ. Quicquid igitur ista velamina in fulgore auri, in nitore gemmarũ, et in multimodis operis varietate significant, hoc in tuis moribus actibusq́; clarescat; vt his vtaris ad ædificati-

onem, non ad destructionẽ; ad ornatum ordinis, non ad fastũ personæ. Domabis lupos, sed ouibus non dominaberis; pascendas vtiq;, nõ premendas suscepisti: tene mediũ, si non vis perdere modum. locus medius tutus est; mediũ sedes modi, et modus virtus. Ut qui nunc gloriosus et conspicuus in hoc habitu nobis omnibus appares, eundem te in hac ipsa stola integra et immaculata, iusto et incorrupto iudici sistas: vt hic ipse habitus et ornatus illo die splendor et decus sit in te, non testimoniũ contra te. Et quod humano ore iam diceris, ante eius qui te tali dignatus est honore, æquissimos oculos existas. Benedicat igitur tibi Dominus ex Syon, vt videas bona Hierusalem. Det verbũ euangelisanti virtute multa: ipse dexterã tuam manu sua teneat, et in consilio deducat, et cũ gloria suscipiat: Pastorem pascat, ductorem ducat; vt ipsius gregem scitè ac peritè pascas, et videas filios filiorum ministerij et functionis tuæ: pacem super Israël. Dicat omnis populus,

AMEN.